

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
Működési ára: Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K. Tanítóknak és jegyzőknek 6 K.
Egy szám ára 16 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Árpád-utca 3. sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyitniér sronkint 50 fillér.

Nemzeti középosztály.

Kolozsvár, máj. 20.

A nemzeti középosztály kérdésével ma már foglalkozni kell minden politikai és társadalmi tényezőnek. Ma már nem elég csak érezni, hogy a magyar nemzeti társadalom bomladozó szerkezetéből kiesett az összekötő kapocs, de minden igyekezettel meg kell keresni azt a lánccszemet, mellyel a nemzeti társadalmat ismét egységessé lehet tenni.

Ma Magyarországon nincs középosztály. Nem középosztály a gentry az arisztokrácia után való kapaszkodásában, nem középosztály a vagyonos polgárság exkluzív büszkeségével és szokásaival, nem középosztály a megmódosított bérlő, nem a gazdasági alkalmazott, az arisztokráciától függő viszonyában és a néppel ellentétes érdekeiben.

Szóval nincs középosztály. — Nincs meg az a magas intelligenciájú társadalmi egység, melynek puritán egyszerűségében kifejlődésük a sorssal való megelégedettség és az erre alapított függetlenség. Nincs meg az a közérzés, mely a szegényebb anyagi helyzetet a középosztály hivatásának tudatából merített nemzeti erő önérzetével magasra emelni tudja; felemelni az irigység és gőg fölé, áttörve a felsőbb és alsóbb osztályok között éppen e két gyarló emberi indulattal kiépített válaszfalat.

Amiből kevés van.

Az a minden iránt való érdeklődés, a mely képessé tesz arra, hogy élnünk, érdeklünk háttérbe szorításával szívesen figyeljük mások szavát: lekötöztetetté tesz mindenkit irányunkban.

Kicsinyességre, lelki szegénységre és ezzel járó modortalanságra vall, ha folyton saját becses énnel foglalkozunk és a magunk ügyeivel foglalkoztatunk másokat; ha nem tudunk odáig emlékedni, vagy nem tudjuk odáig fejelemelni magunkat, hogy érdeklődésünket mások életének folyása is lekösse.

A magunk bajait zár alatt kell tartani s azt a zárt csak a legbizalmasabb órában, akkor is csak a kiválasztottak előtt nyissuk fel. Annak a bizalomnak, a mely mindenki előtt megnyilatkozik, ugy sincs értéke. S a kik ismerik a kicsinyességek határvonalát, azok tudják, hogy a ló-lólegesen nagy bizalommal megnyilatkozó lelkokban — hogy enyhén szóljak — sok naivság van.

Belső világunk, otthonunk intimítása mindenkire nem tartozhatik. Legyen a magunké még akkor is, ha nincs benne titkolni való. Külső, fejelemezett valóságunk az egész világé; benső életünk ponyolóját csak azok ismerjék, a kiknek joguk van hozzá.

Rossz kedvünket társaságba vinni egyszerűen illetlenség. Éppen arra való a jó modor, hogy vele palástoljuk, a mi nem az emberek elé való, mert társadalmi kötelességeink között áll az is, hogy levertségünket, szépségeinket másokkal sohaase éreztessük.

Egyszer azt kérdezte valaki egy nagyon szeretreméltó urinótól: „Mit tétél az emberekkel, hogy mindenkit meg tudtál magadnak nyerni?”

— Semmi egyebet, — szolt a válasz — csak hagytam őket beszélni a saját dolgairól...

A szabadság éltető levegője a társas élet rovására szerfelett kifejtette hazánkban is az egyén kultuszát. A modern ember ma már nálunk is egyetlen életcélzt ismer, hogy betörjön a legfelsőbb tizezer közé. Betörjön bármily eszközzel, a hogy lehet. Ez az érzés kelti fel az irigységet azok ellen, kik felül állanak, a gőgöt azokkal szemben, kiknek vállaira hágni sikerült.

Az a sors, mely a patriárlális régi időben annyi megelégedett, sőt boldog családi fészket biztosított, ilyen érzelmvilágban mindig csak mintegy átmeneti állapot, melyből minden erőfeszítéssel magasabbra vágyik és ha vágya nem teljesül, fitogtatja, a mig lehet, a magasabb sors látszatát, de lelkében meghasonolva átkozza sorsát, mint eltévesztett életutat.

Igy tagolódik a nemzeti társadalom megtört érzelmvilágokkal mindinkább szertesztét.

A politikai jelszavak, felekezeti surlódások, helyi és országos klikkek szerint széttagolt társadalomban ma már igen nehéz feltalálni azt az elemet, mely egységes nemzeti középosztály gerinczeül szolgálhatna.

Pedig a középosztály hiánya állandó forrása a társadalom tagolódásának és ezzel a nemzeti erő szétforgácsolódásának.

Azért nagy, lehet mondani egyetlen mentőgondolat a magyar nemzeti középosztály regenerálása.

Ez a lakonikus felelet világosan elárulja azt a hibás önszeretetot, a melylyol az emberiség zöme szaturálva van. S azok a kevesek, a kik e gyarlóságon felülemelkednek: első helyre jutnak a szivekben.

És ez, a mi leköti, meghódítja az idegenebbeket, csodálatosan nagy varázssal bír saját otthonunkban. Az igazi jó modor otthonunkban: egy az élet igazi napaugarával. A ki megérti a nagy bölcsességet, a mely látszólagosan egyszerű valóság mögött rejlik: értékesebbnek találja minden tudásnál és beismeri, hogy nélküle fogyatékos minden asszonyi tökéletesség.

Igenis, az élet harcában fárado férfiak joga van ahhoz, hogy otthon nyugalmat, derűt, mosolyt keressen. Igaz az is: a férfi természeténél fogva önző, — követelőbb, türelmetlenebb a nőnél, de a nőnek tapintata, okossága mindezt játszva győzheti le. Mert a nagyobb hibákat, a férfiaknak osztotta is a sors: a fegyvereket ezek ellen a nőnek adta. A tapintatos modor ez a fegyver s alkotó elemei: a szív, az ész és az emberszeretet. E háromnak harmóniája a férfiak leigázására erősebb fegyver minden női kongresszusnál. Azok a hölgyek, a kik félig férfiruhába öltözve hirdetik ellentük az ígét: nem használnak a saját ügyüknek semmit se. Vesztett csatába mennek az évezredes rend ellen küzdők, mikor bátor szóval hangoztatják — beismerem — igazságos jogaikat.

Nincs az a lezárt ajtó, a melyet felnyitni ne lehetne, ha megtaláljuk hozzá a kulcsot. Nincs a világon az a férfi, a kinek Achilles-sarkára rá ne találva gyöngédségével egy okos asszony: nincs az a férfi, a kinek lelke érzékenységéhez oda ne simulhatna szeretével, tapintatosságával a célzatos akarat. Vannak komplikált férfielek, a kikkel szemben — ezzel a széllal — nagy és nehéz feladat hárul a nőre, de hisz bangoztattam, hogy a jó modorhoz ebben az irányban nem elég egymagában a szív, oda szükséges még a másik

Ha a kiindulási pontot keressük, honnan a középosztály regenerálása sikerrel kezdhető el: nem elég végigjárunk a düledező ősi kuriákat, hol az életképesség a megváltozott életviszonyokban gyökeret verni nem tudott; nem vezet célhoz az sem, ha bekopogtatunk az utra kiépített ablakosoros bádögfedelű új épületekbe, hol az életképességet a haza földéhez még kipróbált érzelmi szálak nem kötik. Meg kell keresnünk azt az elemet, melynek ereje is van, szíve is van felvenni a nagy nemzeti küldetést, mit a régi magyar középosztály annyi önmegtagadással roskadásig hordozott. Meg kell keresnünk a hidat a múlt és jövő között.

Hol van az a hid, melyen a régi rendi társadalom középosztályának nemzetfenntartó ereje zökkenés nélkül átmegegy és érvényesül a demokratikus alapokra helyezett új nemzeti társadalomban?

Kik vezetnek ma Magyarországnak szétforgácsolt nemzeti társadalmát? Kik irányítják a közéletet? Kik teljesítik a sok farszto ingyenmunkát a nemzeti érzés szolgálatában? Melyik az az elem, mely hozzá tudott simulni a kor szelleméhez, a nélkül, hogy elvesztette volna a magyar nemzeti érzés zománczát?

Ez az elem a magyar köztisztviselői kar.

Állami intézményeink keretében ma még ez az egyetlen olyan szervezet, melynek egységes közszelleme van. E közszellem minden

két hatalmas tényező is: az ész és az emberszeretet.

A szív, a nagy jószág ugyan feloldja mások gyarlóságait, kész a bocsánattal, de hogy azt meg is értsük a kiirtuk nagy körültekintéssel már okaiban: oda magasabb foku értelem kívánatik.

A mi fölötte áll a jó modornak — ha nem is érdemleg, de mint kiváltság — az a társalgás művészet.

Kétségtelen, hogy a miből kiindul, a jó modor iskolája az. E nélkül a szívre sohae hathat vele soha senki se, már pedig éppen ezért művészet, mert értelmünkön kívül szívünket és egész valóságunkat lekötöni képes.

A társalgás művésze jól tudja, hogy a szót egészen magához ragadni nem szabad. Tudásának mélysége, értelmének világsága, szellemének csillogása inkább csak elszoztan ragyog meg, s bármennyire lesik ajkáról a szót, mindig tud alkalmat adni arra, hogy mások is érvényesüljenek.

Mint mindennek, ugy ennek is megvannak a maga elemi szabályai.

A beszéd művésze mások szavába soha se vág bele, nyugodtan várja be a leghevesebb ellentmondás után is a pontot, hogy teljes higgadsággal felelhessen.

Derült nyugalmából sohaem esik ki, mert biztos benne, hogy akár érveivel, akár csak szellemével, de mindig ő lesz a győztes.

Superlatívusokban nem beszél. Sohaem zajos, csak éppen annyira hangos, hogy megérttesse magát.

Bármiről beszél, indulat el nem ragadja.

Akármielyen tárgyról folyjon szó: nem szónokol, csak cseveg.

Mindig környezetének értelmi képességéhez és szellemi nivójához alkalmazkodik.

Szavainak csak a tekintélyével segít, mig kezei nyugodtan maradnak. Társalgás közben hadonászó kezekre csak annak van szüksége, a kinek nincsen eléggé megfelelő szava arra, a mit

izében hazafias és minden izében magyar.

Ennek a köztisztviselői karnak gyökerei ott vannak a düledező kuriákban és ott vannak az utcai ablaksoros új házakban egyaránt. A régi és az új nemzeti társadalom elemei itt jönnek össze egyenlő hivatásban, azonos érdekekkel.

A demokratikus alapon szervezett új magyar nemzeti középosztálynak gerincét itt keressük.

A köztisztviselői osztály ma még nem érzi közszerepének fontosságát, inkább még csak azonos érdekű embercsoport. De már ott találjuk egységesen mindenütt, hol a nemzeti állameszme munkát, fáradságot, áldozatot követel. Ebben a munkában a köztisztviselői kar már erőteljes társadalmi alakulás. Beviszi akaratát, érzését környezetébe és az ország legelgondoltabb részében mindenütt a köztisztviselő az eolhárfa hurja, melyen a magyar nemzeti közszellem végig rezeg.

És még sem középosztály. Nem középosztály, mert nem egységes társadalom és nem társadalom, mert a társadalmi élethez szükséges meleg tüzhelyről gondoskodva nincs.

Nagy nemzeti érdek fűződik ahhoz, hogy a köztisztviselői családok ne érezzék, ne érezzék mi a nyomor. A nemzeti középosztály gerince ez. Nem a köztisztviselők fizetésének fölemelését, hanem a köztisztviselő-családok középosztályú állásának biztosítását követeli a jó nemzeti politika.

A családi boldogság megédesítene a korlátolt anyagi helyzetet, megadná a köztisztviselői karnak a társadalmi érintkezés lehetőségét és alakulna egy erőteljes megelégedettségben független nemzeti középosztály, melynek mindig szélesbödő körzetei megbírnák a nemzeti állam kiépítésében reá váró nagy feladatot.

Dózsa Endre.

mondani kíván, s azt jelképesen is ki akarja fejezni. A ki gesztikulál, míg beszél, annak kell, hogy a kézmozdulatai művészileg tökéletesek legyenek.

Magasabb iskolája nincs a társalgás művészetének, mert a többi már adomány, a minék elsajátítására az akarat egymagában nem elégséges.

Mert a beszéd művészetének gondolatai mindig frissek, mindig a pillanat hatása alatt születnek. A mit mond, lehet hosszas tanulmány, mély gondolkodás leszűrődése, de formájában mindig új és mindig csak hallgatójának szellemi kvalitásaihoz mért.

Könnyű, felületes dolgok említése közben tud könnyű lenni, a magasságokhoz vannak szárnnyai és a mélységekhez leszáll lelkének aranybányájába...

Soha senkire se oktrojálja a saját véleményét, de mindenkit megtud győzni a maga igazáról. A figyelmet mindig leköti, de soha ki nem fárasztja, mert megéri az előfáradt pillanatnak súlyát, a mely szava mögött ólálkodik s azt be nem várja soha.

Roszat senkire nem mond, ha másért nem is: számításból, mert tudja, hogy ez dicsőnancziát teremte az avainak értéke és értelme között. Azt az olcsó szellemességet pedig, hogy mások rovására mulattasson: megveti, mint a közönséges vásári muzsikát a zene tökéletes értője.

Humor nélkül el se képzelhető s a mily tökéletes művészetrel beszél, éppen olyan művésze a hallgatásnak is. Hallgatás tudása nélkül a jónak mestere senki se lehet.

De a ki egyaránt érti mind a kettőt: úgy játézik a mások szívének hurjain, mint a művészember a saját hangszerén s kicsal abból mindent, a mit akar. És bár rövid órákra is, de ura egy-egy szívnek, míg abban a mosolyok vagy könynek volt teremtő istene... —6.

Az ideai fegyvergyakorlatok.

Báró Hasai Samu honvédelmi miniszter az ideai fegyvergyakorlatokra vonatkozólag Udvarhelyvármegye közönségéhez 2603. szám alatt a következő rendeletet adta ki:

— A folyó évben csak egy 28 napos fegyvergyakorlat tartatik, augusztus és szeptember hónapokban. A védőtörvényutasítás II. rész 35—36. § ai értelmében az évben fegyvergyakorlatra kötelezve vannak a) a tartalékok 1910., 1908., 1906. és 1904.; b) a póttartalékok 1910., 1908., 1906. sorozó évfolyamaihoz tartozó azon legénységi egységek, még pedig úgy az a), mint a b) alatt felsoroltak közül azok, a kiknek valamelyik különös tényleges szolgálata ezen fegyvergyakorlat rovására nem tudható; c) továbbá mindazok, a kik a múlt évben fegyvergyakorlatuk elhalasztását utánpótlás melletti fölmeatés vagy betegség folytán a folyó évben utánpótlótni tartoznak; d) a 11. és 12. szolgálati évben álló 1901. és 1902. évfolyambeli nem ténylegesek azonban csak azon esetben hívhatók be, ha megbízhatóan megállapítható, hogy az utolsó fegyvergyakorlatot személyi viszonyaik figyelembevételétől, vagy büntetendő hibájuk miatt mulasztották el, vagy ilyen fegyvergyakorlat utánpótlásra egyáltalán kötelesek.

Az átszervezés következtében szükséges, hogy a csapattekstet tisztjei és legénysége egymást kölcsönösen megismerjék. Ezért a nem ténylegesek a fegyvergyakorlatra, tekintet nélkül tartózkodási helyükre, állományilletékes ezredekhez hivandók be. Ha pedig egyesek a fegyvergyakorlatuknak más ezrednél való teljesítése iránt folyamodnak, ebbeli kérésük csak kivételes méltánylát érdemlő körülmény alapján teljesíthető. Budapesten azonban csak az ott állomásozó ezredek legénysége teljesíthet fegyvergyakorlatot.

Politikai jegyzetek.

— Rágalmazás hadjárat. — „Csak szorosban.” —

Székeljudvarhely, május 24.

A rágalmazási hadjárat mintegy folytatása a bukott obstrukciós hadjáratnak s mint amaz a hárszabályok fogyatékosága tette lehetővé, úgy ezt a becsületvédő törvények fogyatékosága tartja fenn.

Az anarchia, a terror szelleme élteti mind a kettőt, csak hogy a rágalmazó hadjárat a sajtó terén akarja elérni azt, a mit az obstrukciós hadjárat a parlament terén nem tudott elérni. A kiebbség ily módon akarja a többséget megfélemlíteni, lejáratni és megsemmisíteni. Csak hogy a rágalmazó hadjárat épp olyan fogyatkozásban szenved, mint a milyenben azelőtt az obstrukciós hadjárat szenvedett. Ennek sincsen erkölcsi, sem jogi alapja, tehát nincsen igazi hatalma sem. S a törvénnyel való visszaélés természet az, hogy csak addig tartható fenn, a míg a jogrend és törvényesség óreinek türelme tart.

Az obstrukció sem a saját erejével vált félelommé. A terroristák visszaélése csak addig tarthatott, a míg a többség türelme el nem fogyott. Éppen ilyen természetű a rágalmazó hadjárat. E hadjárat sem a maga erejében bizik, hanem a megrágalmazott többség és kormány gyengeségében. E hadjáratnak is csak a törvénnyel való visszaélés ad látszólagos erőt, — csak a törvény szakaszainak fogyatékoságából merit látszólagos hatalmat; csak addig tarthat, a míg a törvényhozás türelme tart.

Már oly szépen halad az egyesülés, testvérülés, hogy egymást megfizetett, megvesztegetett bérenczeknek kezdik nevezni. Ezt cselekedte e héten gróf Károlyi lapja, midőn — ugyan nem a maga nézete szerint, hanem egy állítólagos katonai méltóság nyilatkozataképpen s óvatossá fenntartás kíséretében — de mégis csak világgá röpti a vádat, hogy azok az ellenzéki képviselők, a kik nem akarnak elvi alap nélkül fusionálni, a

kormányal szemben anyagi leköötöttségben vannak.

— Nevek röpködnek itten — írja a nevezett lap bécsi keltezéssel — tekintélyes ellenzéki képviselők nevei, a kik állítólag a kormány szelid pressziója folytán agítálnak a fuzió ellen. Valószínű, hogy ezek rágalmak csupán, de a fuzió körül fölmerülő nehézségek mégis mintha igazolnák a szomorú feltevéseket, hogy gróf Károlyi Mihály önzetlen akcióját elvi aggodalmakba bújtatott leköötöttség nehezíti: ezt az anyagi leköötöttséget pedig ki váltja meg?...

Ime, hova fejlődött a rágalmazási rendszer! Már nem csak a kormányral és munkapárttal szemben követik, hanem szeretett elvtársakkal szemben is, a kikkel testvérsültni óhajtanak.

Hát mi csak nem lelkesedünk Justh Gyulának és híveinek a radikálizmusért s ugyancsak nem szándékozunk őket megvédeni. Csak azt akarjuk megállapítani, hogy a rágalmazási rendszer, a melyet ők meghonosítottak, immár őket magukat eszi meg. Most már csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy Jutshék legközelebb minő nyájias viszonzóakkal fogják a grófi ál-48-asok pártját illetni.

KÖZIGAZGATÁS.

A tüdőbetegek kötelező bejelentése. Nagyfontosságú rendeletet intézett a belügyminiszter Udvarhelyvármegye törvényhatóságához a súlyos tuberkulózisban szenvedő betegek kötelező bejelentése és a lakásuk fertőtlenítése tárgyában.

A miniszter a körrendeletben utal arra, hogy a tuberkulózis népirtó pusztításának gátat vetni igyekvő állami és társadalmi együttműködés sikerének első feltétele az, hogy az érdekeltek nagyközönségnek a betegség igazi természetéről helyes tudomása legyen, mert csakis úgy lehet a védekező rendszabályokat belátással követni, ha ezek értelmét és célját az érdekeltek köllően fel is tudják fogni. A miniszter ennél fogva elérkettnek látja az időt arra, hogy a tuberkulózis és első sorban ennek legveszedelmesebb nyilvánulása, a tüdővész ellen, a melynek ragályozó képességét most már általában ismert dolognak kell tartani, erélyesebb rendszabályok életbeléptetésével szállunk sikra.

Az állam és társadalom pénzügyi, közegészségügyi és közmivelődségi viszonyaira való tekintettel a miniszter a kérdés olyan megoldását tartja ez idő szerint helyén valónak, hogy az 1876. évi XIV. törvényczikk értelmében bejelentendő ragályos betegségek közé sorolja a tuberkulózist is.

A bejelentések elrendelésénél és megtételénél az az alapelv irányadó, hogy minden bejelentés szükségképpen hatósági beavatkozást von maga után. A rendelet erre vonatkozóan közli a miniszter intézkedéseit. A bejelentés után az illetékes hatóságnak intézkednie kell a szükséges fertőtlenítés iránt s a hozzátartozókat megfelelő felvilágosításban és orvosi tanácsadásban kell részesíteni. Az eljáró orvos ismertető füzetet is ellátja őket, különösen hangsúlyozva, hogy a betegség kezdeti szakában a gyógyulásra biztató kilátás van s így különösen ügyeljenek a kezdeti tünetekre s az orvos tanácsát vegyék igénybe.

A bejelentésnek kettős a célja. Egyfelől a betegségről való lehető gondoskodás és részére hatósági támogatás kieszközlése, másrészt pedig a köllő orvosi utbaigazítással az egészségesegek megóvása. Az orvosok tapintatos eljárása és jóakaratu felvilágosítása többet használhat minden kényszerintézkedésnél.

Tűzoltó tanfolyam. Még a múlt évben tervbe vette *Sebest* János alispán, hogy a községek részére tűzoltótanfolyamokat rendeztet. Tervét akkor keresztül huzta az állandó esőzés, mivel a rossz időjárás következtében nem jelentkezték olyan számban, mely a tanfolyam megtartását érdemessé tette volna. Most a körülmények alkalmasabbak lévén erre, a 8 napra tervezett parancsnok kiképző tanfolyam a jövő hó első napjaiban megtartatik. A kibocsátott felhívások alapján most folynak a jelentkezések és szokatlan nagy érdeklődés nyilvánul meg az egyes községek részéről az iránt.

Reform a városokban.

Székelyudvarhely, május 22

A belügyminiszter a minisztoriuma városi főosztálya keretében a városok fejlesztésével összefüggő kérdések számára, mint jelentettük, külön alosztály létesített. Ide vonatkozólag most még a következőket írják lapunknak:

Az új alosztály ügykörébe a következők fogják tartozni: „Helyszíni tanulmányozás a városokban. Az 1912. évi LVIII. törvényekkel végrehajtásának irányítása. A városok állami segítségével kapcsolatok ügyek. Az 1886. évi XXI. törvényekkel 15. szakasza és az 1885. évi XXII. törvényekkel 132. szakasza alapján behozható vonatkozó általános irányítás. A városi intézményekkel, intézetekkel, közművekkel, vállalatokkal kapcsolatos elvi és szabályozási kérdések. Városi törzskönyv létesítése.”

Az új alosztály létesítését azok a nagy országos érdekek teszik szükségessé, a melyek a helyesen irányított városfejlesztési politikához fűződnek. Egyik-másik városnak túlfutott a fantáziája, de annál kevesebb alaposítással és előrelátással vezetett a fejlesztési politikája. A milyen fontos az ország modern fejlődése szempontjából a jól átgondolt városfejlesztés, annyira áthat nemcsak az egyes városok anyagi érdekeinek, hanem a modern haladás hitelének is a tervezetlen kapkodás. Ez az egyik szempont, a mely elsőrendű várospolitikai kérdéssé teszi a városfejlesztésnek a valódi szükségletekkel összhangban álló irányítást. Nem ritka az olyan városfejlesztési politika, a mely az egységes megoldással sokszorosan olcsóbban és czélsezerűbben létesíthető közműveket rendszertelen kapkodással, a szükséglet és szervi, vagy műszaki kapcsolat szempontját figyelmen kívül hagyva létesít. Feltépiék végig a várost előbb a világítás miatt, aztán külön a vízvezeték, majd külön a csatornázás miatt. Nagy jövedelmező képeségű bevételi forrásokat kiaknázatlanul hagynak, viszont fejtellenül városítanak és ezzel szemben nem létesítenek olyan üzemeket, a melyek a városi érdekek és a közönség szempontjából egyaránt a várositást tennék kívánatosnak.

Megnyugvással ismerjük el mindenesetre, hogy sok városunk gyönyörű fejlődésnek indult. A fejlesztési politika számos vidéki centrumban hivatott kezekben a leghelyesebb uton halad. De azért nem nyugodhatunk bele egyes városok örövendetes fejlődésétől elkápráztatva abba, hogy viszont más városokban, sokszor nemzetiségileg fontos helyeken, vagy egyáltalában nem látjuk a modern fejlődés térhódítását, vagy azt látjuk hogy a haladást az akciók rendszertelensége veszélyezteti. A nagy érdekek, a melyek a városok erősítéséhez fűződnek, köteleességévé teszik ugy a városok vezető tényezőinek, mint a kormányoknak, hogy a városfejlesztés kérdésével a legalaposabban foglalkozzanak. Az ország testébe frissebb vérkeringést csak a modern városi fejlődés hozhat, ez pedig ma különválaszthatatlan azoknak a városi intézményeknek a megépítésétől, a melyek terén amugy is messzire elmaradtunk a nyugati fejlődése mögött.

Az új alosztálynak első sorban az lesz a feladata, hogy segítségére legyen a miniszternek a városok fejlesztéséről szóló 1912. évi LVIII. törvényekkel 30. szakaszának végrehajtásában, mely szakasz tudvalevően utasítja a belügyminisztert, hogy a törvény életbeléptetésétől, tehát 1912. augusztus 13.ától számított két éven belül a városok szervezéséről, közigazgatásáról és háztartásáról, ugyesztint a városi rendőrségek országos rendezéséről törvényjavaslatot terjesszen elő.

Hátrálékos előfizetőinket

tisztelettel kérjük sziveskedjenek esedékes díjukat beküldeni.

A köhalom—almási vasut.

—Népgyűlés Oklándon.—

Oklánd, május 23.

A sürgősen kiépítendő kishomorómenti vasut tárgyában f. hó 22-én d. u. népgyűlés volt Oklándon. Politika párt állásokat félretéve, megjelentek a népgyűlésen a Homoród mentének vezetőférfiai, az érdekelt községek kiküldöttei, tekintélyes számban a szász-községek megbízottai és az ugy fontoságát megértő nép, ugy hogy a községhez nagytermében el nem fértek és így Páll Ferencz unitárius lelkész, m. bizottsági tag elnöklete alatt a szabadban kellett megtartani a népgyűlést.

Páll Ferencz üdvözölte a megjelenteket, köszönetet mondott szives megjelenéséért Br. Daniel Lajos mindenki által kedvelt képviselőnek. Felolvasta Ugron János főispánunk levelét, a ki a vasut érdekében támogatását ajánlja fel, ugy szintén Alispánunk azon telephon értesítését, hogy betegsége miatt a népgyűlésen meg nem jelenhetik, de a népgyűlés határozatának szószólója lesz.

Páll Ferencz elnök felolvasta a Dr. Papp Ferencz és Dr. Máthé István ügyvédek által szerkesztett memorandumot, a melyben ki van fejtve

Tejzorsora Székelyudvarhelyen.

— A Gazdasági egylet és Kirendeltség figyelmébe. —

Székelyudvarhely, május 23.

Az annyiszor felpanaszolt analfabetikus gazdálkodás száználmas gyümölcse önkébe hullott. Egy nevezetességgel többet birunk. Leomlott élelmezési viszonyaink hallatára sóbálványá mered, akit sorsa e város felé vezet.

Mi az? Mi történik itt? Kizökent sodrából a termelés-ügyasztás vérkeringése, vagy szétszakadt a hur, mit a termelő és fogyasztó egymással szemben a végsőig feszített?

Minden megtörtént. A város körzetének analfabetikus gazdálkodása megboszulta önmagát. Válságba sodorta a gazdát, mint termelőt; a tisztviselőt és iparost, mint fogyasztót s azok, kik eddig egymás kiegészítői voltak, ma szemben állnak egymással. Fellepett a nyomor és gyomor harca, mely pár év óta Székelyudvarhely piacznán a lappangó láz, a szeszélyesen változó árak jegyében mutatkozott, most legujjabban a tej uzooraszerű áremelkedésével tört fel idézett általános megbotránkosztást és türelmetlenséget a város közönségénél.

Mi, akik a vérszegény termelési körzet száználmas mezőgazdaságának válságát s vergődését már régóta figyelemmel kísérjük s a mutatózó bajok szánálására, valamint a belterjesebb berendezkedés propagálására többször is javaslatot tettünk, tisztában voltunk azzal, hogy teljes felfordulás lehet következménye, ha a város termelési körzete meg nem erősítettik.

Bekövetkezett, mert be kellett következnie. Régebben, ezelőtt csak 10—15 évvel, mikor a városnak polgári jellege még ugy a hogy fennállott, nem volt az élelmezésnek semmi beteges tünete, mert a városi gazdálkodó polgárság önmagának is, eladásra is számbavehető mennyiségben termelt s így a körzetnek közvetlen segítségére volt a termelésnél és kínálatnál, azonban ma, rövid 10—15 év után a városnak polgári jellege teljesen elvesztett s előtérbe jött a tisztviselői és ipari jelleg a napról-napra fokozódó igényével és tömegfogyasztásával. A város jellegzetességének átváltozásával fokozatosan szűnt a termelés, azonban növekedett a város népeisége, nemcsak természetes szaporodás, hanem mesterisége, ugynevezett üzleti, munkás letelepedések folytán is.

A vidék, a termelőkörzet, melynek természet szerint nyomon kellett volna kövesse a város fejlődését, maradt ugy, ahogy volt ezelőtt 20—30

az, hogy miért szükséges a vasut sürgősen kiépítése. A székely nép megmentése, a kivándorlás megakadályozása és a visszavándorlás előmozdítása csak a vasut kiépítése által érhető el.

Br. Daniel Lajos képviselő pótlindítványt adott be, a melyben azt kívánja, a szerkesztett memorandumba vételessék be, hogy a vasut ugye már a legközelebbi megyei közgyűlésen tárgyalva legyen. Szólitassanak fel vidékünk megyebizottsági tagjai, hogy a vasut ügyének tárgyalásakor a megyegyűlésen jelenjenek meg. Amennyiben teljes meggyőződése, hogy a vasut ügyének elintézése nem a kormányon mult, hanem a törvényhatósági bizottság tagjain, ugy kéressenek fel, hogy a homoródméntének létezésintéjára érdekében nevonják meg támogatásukat a vasut ügyében. Ajtay János, Bemcsédy Pál lelkészek, valamint Jobb Dénes szantpéteri gazda lelkes beszédek után ugy a memorandum teljes szövege, valamint a pótlindítvány elfogadtatott.

A példás rendben lefolyt népgyűlés megbizta a vasut ügyében működő bizottságot, a melynek lelke Páll Gyula takarékpénztári pénztárnok, hogy a vasut ügyében minden intézkedést megtegyen.

—i—i.

évvel is. A maradiság netovábbjának megtevesülése minden mozdulata a termelő körzet közönségének, mely egyébre nem törekszik, csak arra, hogy kárhuzatos maradiságának következményét a kevés és gyenge termelést ugy fizettesse meg, hogy annál magasabban ne legyen az értékesíthető bármely világpiaczn.

Ha csak ezt a legujabb tünetét nézzük a körzet gazdasági nyomorúságának, azonnal szemünkbe ötlök a könnyelműség, mivel sorsát kovácsolja a körzet gazdálkodó közönsége. Semmi hajlandóság, egy arasznyi lépés nincs a jövedelmezőbb, tejjgazdasági szempontból elsőrendű nyugati fajta tenyésztési irányzat felé s nyíltan kimondhatjuk, hogy a körzetben közönségenkint tiz ujjunkon felsorolhatjuk — ha onny is akad — a tejjgazdaságra berendezett gazdákat. Ne csodálkozunk, ha egyszerre butított a tejjaság s vele fellépett a tejzorsora is.

Hasonló ehhez a kertészet, gyümölcset, baromfi tenyésztés stb. stb., eltörpültek másodrendű jellegükkel. Egyik ágazat sincs a fejlődés olyan fázisában, hogy izelítőt ne kapnánk biztosan bekövetkezendő uzoorájukból.

Egy siratni való van a gazdasági akcióban s ez az, hogy mikor a tej hasznosítását illetőleg a vármegyében szövötkezetek alakítottak, a gyökeres reformálás helyett szeparasztikus irányban, egymástól izoláltan hozattak létre abelyét, hogy egy erős központtal, — hasonlóan a brassói barczasági szervezethez, — Székelyudvarhelyen állították volna fel a feldolgozási központot. A felmerülő rezi jórészét a szövötkezeteket tönkretette, alig van működésben négy, ezek is csak a lelkes vezetők lelkiismeretes gondozásának köszönök életben maradásukat. Mi lett volna, ha a szövötkezetekenkint külön-külön felmerülő költségeken egy hatalmas központtal szervezetté volna csak az intézmények? Kihatása a körzet fejtelten mezőgazdaságára kétségbevonhatatlan.

Budapesten a tej hamisítása miatt panaszkodnak. A különben elég jutányos áron kapható tejnek 1911-ben már 50·2% a hamisítva került forgalomba. Hát nálunk vajjon hány %-a a tejnek hamisított az Urnak 1913-ik évben? Erre talán a rendőrkapitányság adhatna statisztikai felvilágosítást. Mi csak annyit tudunk, hogy a körzet termelő közönsége tömegesen hordja a kobátfalvai tejzövötkezetből a lefolyzott tejet s így pótolja a termelés hiányát, arról is hallottunk harangozni,

hogy a tejokfák a naponkint beözönlő tejet a város szélein szedik össze s felvizezve vizlik piáczra s bocsátják áruba literenkint 32—40 fillérért. Mi volna ez más, mint tejuzsora, még pedig a javából, melyet üldörni, a hatóság tudomására hozni mindenkinek kötelessége.

A ki a tejet védi, az embert védi. A tej nélkülözhetetlen életszükséglet felnőttek és gyermekeknek egyaránt. A csecsemő életet szív magába a tejjel, a felnőttet pedig erőhöz juttatja. Következésképpen aki a tejet megrontja, az megrontja az embert és az utána következő nemzedéket is.

Nem tudja eléggé értékelni a város közönysége a tej jóságát s éppen azért éri be a folytonos panaszal a helyett, hogy radikális elhatározásokra és intézkedésekre szánja magát. Inkább kétszer is megveszi méreg drágán értékes zairtartalától megfosztott, leföldözött s hozzá még vízzel föleresztett, tehát kérszeresen hamisított tejet, mintsem egyszer az uzsora ellen akcióba lépne. A ki önmagát nem védi, sorsát megérdemli, mondja a közmondás.

A tejuzsóról segíteni s a tisztességes tejpiacon megteremtteni lehet is, kötelesség is. Szomszédos városunk, Marosvásárhely piacát a tőle 30—32 km. távolságra fekvő Nagyronyó község látja el mindennapi tejjel. Hogy ennek a Nagyronyó községnek a várossal kötött szerződése után milyen magas színvonalon álló állattenyésztése lett, azt csak az országnak néhány mosonmezei községe mulja felül, hol a tenyésztés kiválasztás törzskönyvezés alapján már régi keletű. Vizsont Marosvásárhelyen rossz tejről, tejuzsóról szót hallani nem lehet. Ennek példáján Székelyudvarhely is elindulhatna a átvágya a körzet határát, egy távolabbi, tegyük fel a vasut mentén fekvő község valamelyikével lépne összeköttetésbe, hol már a bevezetett tejszövetkezet a gazdák érdekét is kifejlesztette, a tehenészet is emelkedett számban, minőségben, kiválasztásban. Egy ilyen összeköttetés létrehozása nem utközik semmi nehézségbe, előny az illető községre és előny a városra, mert a szerződéses viszonyban álló község a biztos jövedelemtől gyarapszik és fejlődik, a város tisztességes és jutányos árú tejjel jut s a város piacán másképpen fognak tejet árulni idevalósi asszonyaink, ha a duzzadt erszény némi-nemű megkisebbitéséről és a tisztelt bőrűkről lesz szó.

Kétségtelen jelekben mutatkozik, hogy a fejlődő város termelői körzete nem képes a fejletlenség miatt a keresletet kielégíteni, ennek reformálása és kibővítése halaszthatatlan feladat ugy a városra, mint a körzetre nézve. A reformálás, az átalakítás kezdeményezése az erre egyedül hivatott vármegyei Gazdasági egyesület kezében van, támogatását pedig a Kirendeltétől kérjük.

TANÜGY.

Az áll. iskolák gondnoksága f. hó 19-én *Szó Gáspár* gond. elnök elnökletével rendezés alatt Székelyudvarhelyen az áll. fiúiskola tanácskozó termében. A gondnokságnak *Gyermek M.* gondnok számolt be az utóbbi gyűlés óta elintézt iskolai ügyekről, nevezetesen: az iskolai számadások illetékes helyre terjesztettek és elfogadtattak. *Denesné Boga Janka* áll. tanítónő a vall. közoktatásügyi miniszter betegsége miatt a tanév végéig, *Gálné Virág Erzsébet* tanítónő szintén betegsége miatt a tanév végéig szabadságra s a növendékek a fu és leányiskola megfelelő osztályba beosztattak. Kir. tanfelügyelő ajánlata folytán a Révai Nagy Lexikon az áll. fu és leányiskolának díjtalanul a miniszterium által megküldött. A mulasztási kimutatások szabályszerű kezelése végett a városi tanácsnak átírnak, ugyesziutén a gazd. népiiskola gyakorló területének kiszakítása érdekében megkeresik a tanácsot, hogy hívja fel a városi mérnököt a terület árszámhatár idón belüli felmérésére. A polgármester ugyanis kijelölte a területet, de míg a szabályszerű felmérés nem lesz végrehajtva, addig a terület melvéle alá nem

fogható. Tudomásul vették a kultuszminisztérium azon intézkedését, hogy az egybuzamos tanítási rendszert megszünteti a jövő tanévre a megosztott rendszer szerinti tanítást rendeli el. A jelen tanévi záróvizsgák idejének megállapítása és a vizsgaelnökök kiküldetése után a jövő tanévi beiratások idejét szept. hó 1—5 napjaira, a tanév megnyitását szept. hó 6-ikára tűzték ki. A gazd. népiiskolához jövő tanévre a fuiskolához szaktanítónak *Gál Imrét*, a közismereti tárgyak tanítására *Gyermek Mihályt* ig., *Paál Sándort*, *Lőrincsi Bélát* és *Kertész Albert* tanítókat; a leány gazd. iskolához szaktanítónak *Madarassy Voronikát* igazgató tanítónőt, a közismereti tárgyak tanítására az összes tantervet jelölték ki.

Katonaság: gazdasági tényező.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Nagyszében, május 22.

Mindnyájan jól tudjuk, hogy az emberre a legnagyobb befolyással van azon környezet, amely közt él. Jelenleg a fő nemzetiségi vidéken és annak környezetében élek. Látva az itteni jó viszonyokat, elgondolkozom, lellem elborul az én elhagyott szegény hazám, Udvarhelyvármegye mostoha szegény sorsa miatt. De elegikus hangokat ötni nem akarok akkor, mikor reális gazdasági viszonyokról akarok egyet-mást elmondani a tek. Szerkesztő Urnak, tiszteletteljesen kérve, hogy annak becses és igazán komoly irányu lapjában egy kis helyet szorítani méltóztatnék.

Minden héten olvasok b. lapjában egy-egy gazdasági, kereskedelmi aktióról, s nem tudom igazán eléggé Udvarhelyvármegye intéző köreinek azon nemes törekvését méltóképpen magasztalni, hogy a vasutöveget a zsákutczából már egyszer kiakarják vezetni. S ha minden képzelt éremltet a vezetők félreletesnek — az helyes — működjék kéz-kézbetéve, hogy egyszer annak az igazán árszai közlekedésnek legyen vége. Nem is erről akarok én tek. Szerkesztő Ur irni, egyébről mit talán nem hinnének el, — katonai dolgokról, de nem politikailag, — hisz én ahhoz kis ember vagyok. Hát megkezdem.

Rég figyelem, tanulmányozom, hogy Nagyszében miért oly gazdag? Miért van az, hogy a mostani nehéz pénzvizonyok között is pénz hiány nincs? Miért van az, hogy fogyasztási és élelmi cikkekben sem hiány, sem az árakban emelkedés a mostani abnormis viszonyok közt sem volt és ma sincs? Miért van az az óriási pénzforgalom ma is? Miért virágzik a földmívelő osztály jóléte és a kereskedés? A felelet megvan. A város magára ötötte a katona város bélyegét! Ezért tett a város és ezért áldozott.

Itt van hadtestparancsnokság, itt hadosztály parancsnokság, itt közös és honvéd dandárparancsnokság, közös gyalogezred, honvédség, huszárság, tüzérség, közös és honvéd (Udvarhelyt még honvéd tűzért nem is láttak, pedig nem vagyunk messzi egymástól) itt vonat, egészségügyi csapatok stb., melyeket az ember felsorolni sem tud, szóval minden második ember katona! Ezek csinálják a pénzforgalmat, azért van itt pezsgő élet! És a katonai intendatura nem annyi czopf után fizet, mint a állami hivatalaink, ott nyugtára és becsületre rökön! Már pedig a kereskedő embernek ám nem mindegy ha ma fizetnek, nem egy ha nagy herce-hurcra után 6 hét múlva, s akkor is a pénzügyminiszternek előbb meg kell néznie vajjon N. N. munkatévő jó formás bélyegyet rakott-e a nyugtájára?

Lévnem vevő, lévén fogyasztó, van termelő, tenyészt kedvelő a vidék, — mert nem marad a nyakán. Ellenvetésül erre azt mondhatnák, hol annyi fogyasztás van, ott drágaság van. Ellenkezőleg, a vidék megszokta a nagybani termelést, tenyésztést, s így eladni jut. Erre meg azt is mondhatnák, hiszen hát a százasnak jó a földje és ő is szorgalmas ember. Az első megáll, a földje jó, de szorgalmáról ne beszéljen nálok nekem senki, hisz három lovon hárman szántják ezt a

kalács földet. Hanem igenis helyes, czéltudatos gazdasági politikát üztek és a mindenkori kormányok bőkezűen szórták kegyeiket reájuk.

Elszomorító dolog, ha elgondoljuk, hogy Udvarhelyvármegyében egy zászlóalj gyalogság, Csikmegyében egy zászlóalj honvédség, Háromszékmegyében egy zászlóalj honvédség van! Ne is gondolkozunk erről, oly elszomorító! És éppen azért, midőn becses lapjában hetenként olvasom, hogy a vármegye intéző körei a felvirágoztatást a gazdasági uton keresik, — szerény kis véleményem szerint — most csakugyan helyes uton járnak. Nagyszében városában sem mind kincstári épületek a laktanyák. A város milliókat áldozott rá, közelebből is a huszárlaktanyát félmillión felül építette, de ők előrelátók, fel tudják fogni, hogy az amugyis bejön.

Semmit sem látnék helyesebb dolognak az én szerény véleményem szerint, ha Székelyudvarhely város intéző közei, ha kölcsönre is, laktanyát építenének és haza követelnék, a házi ezredet.

Virágozónék kereskedő, mészáros és mindenemű iparos és Udvarhelyvármegye vidéke!

Tek. Szerkesztő Ur! Irói dicsőségre soha sem vágytam, szerény tehetségem szerint csak egy kis eszmecserét folytattam, nekem legnagyobb boldogságom és elégtételeim az lenne, ha az intéző körökét bár egy percze is ebben az irányban gondolkodóba tudtam volna ejteni! A tek. Szerkesztő Ur tapasztalt jóindulatába ajánlva magam tisztelt szolgálja:

Uj fürdő a Homoródvölgyében.

— A homoródvölgyi fürdő megnyitása. —

Homoródköklánd, máj. 19.

Oklánd—Karácsonfalva és Ujfalu községe folyó hó 18-án tartotta májusi ünnepét a madarak és fák napját, mely ünnepéget összekötötte az Oklándtól nem messze eső ujonnan létesült fürdő ünnepélyes megnyitásával.

Ez alkalommal e három homoródvölgyi község vezetősége fényes tanubizonyoságot tett nem csak kulturális, de szociális érzékéről is. Szellemi s fizikai fáradságot nem ismerő, áldozatoktól visszesa nem riadva, míg ezernyi apró édes örömet, kellemes emléket nyújtott nem csak a kis nemzeteknek, de egyben gazdag, jól eső érzést mindazoknak, kik a lezajlott ünnepen nem csak a rügy-fakasztó, szivet lelket emelő, lelkesítő, napsugaras tavasznak örvendeztek, hanem megértették jelentőségét azon hatalmas közegészségügyi érdeknek is, melyet az ujonnan létesített fürdő megnyitása után szolgálalni hivatott mindazoknak kik, akár üdülést keresnek ott a jövőben, akár a természet e gyógyerejű forrásában, a kinzó testet, lelket bénító betegségek ellen keresnek menekvést.

Az egyes községek iskolás gyermekei, valamint felnőttei, tanítói, papjaik vezetése mellett zászlók alatt szép rendben vonultak föl a fürdő helyisége körüli völgybe, hol délután 4 órákor az ujfalu dalárda Deák Mózes vezetésével Kólcsey „Hymnus”-ával megnyitotta az ünnepélyt, melyet a jelen volt mintegy ezer főnyi gyűlekezet a dalárdával együtt énekelt végig. A program 2-ik pontját képezte *Birtalan* Eszter szavaltja, ki frapáns előadásával aratott zajos tetszést.

Ezután következett *Seabady* Tidadar járási főszolgabíró ünnepi beszéde. A szónok képzelme visszazsallt a mult időkbe amikor — Orbán Balázs a nagy székely krónikus leírása szerint — Tokóly Imre vitézei táboroztak e helyen, s kerestek üdülést gyógyulást abban a forrásban, melyet századok elmúltával, a mai ünnep napon a haladó kor tökéletesebb munkása erkölcsileg hivatott értékes, használhatóvá tenni — ezek javára. Hoazzasan fejtegette a szónok a nap jelentőségét, bonczolgatva azon eszmei czélokot, melyeket szolgálalni hivatva lesz a humanus közadakozás utján létesült fürdő, s mint megjegyezte, a fürdő primitivitása bár egyelőre csak a legszükségesebb igényeket elégítheti ki ugyan, de a közel jövő valóra fogja váltani azok reményeséget, hogy az elért

eredmények majd újabb érdeklődőket fognak a fürdő fejlesztéséhez vonzani.

A tartalmas ünnepi beszédet zugó éljenzéssel fogadták. A program szerinti további szavazatok ének- s zeneszámok után a jelen volt ifjuság táncra perdült a késő utáni órákig a logjobb hangulatban töltötte idejét, míg a járás s különösen Oklánd intelligenciája az oklándi Casino nagytermébe vonult, hol kosaras táncmulatságot rendezett.

Az ünnep rendezése körül fáradozásért köszönet illeti a járás érdemes főszolgabíróját *Szabady Tivadart*, *Bencsedy Pál* ujalvi lelkész s *Pál János* oklándi körjegyzőt.

Különös köszönet *Böckel Samil* és *Vass Albert* oklándi gyógyszerészeknek, kik beható vegyi elemzés után a fürdő vizének oly gazdag radio aktivitását fedezték föl, mely tartalommal hasonló mennyiségben hazánkban csak még a Lukács-fürdő bír. Ugyazintén köszönet *Ürmössy J.* festőművésznek, ki az építési munkálatokat vezette. J-t.

Dr. Kenessey püspök körútja.

— A reform. egyházmegye vizsgálata. —

Székeljudvarhely, május 24.

Kenessey Béla dr. erdélyi református püspök, mint jelentették, 17-én érkezett Székelyudvarhelyre, hogy mintegy három hétre tervezett egyházmegyei vizsgálatát megejtse.

Vasárnap, 18-án, a református templomban tartott istentisztelet alkalmával a püspök nagy-szabásu, gondolatokban gazdag beszédet tartott, mely mély benyomást tett az istonházát zsúfolásig megtöltött közönségre. Istentisztelet végzetével a kollegiumban fogadta a püspök a társesgházak és hivatalok, iskolák tisztelgését.

A tisztelgések a következő sorrendben történtek meg: róm. kath. egyházközség *Pál István* apát-plebánus vezetésével, az ág. evang. egyházközség *Adriányi Géza*, az unitár. egyházközség *Böloni Vilmos*, a vármegye *Dr. Paál Árpád*, a pénzügyigazgatóság *Homolay Lajos*, a város *Gott-hárd János*, az állami főreáliskola *Dr. Solymossy Lajos*, a róm. kath. főgimnázium *Tamás Albert*, a ref. kollegium előjárósága és tanári kara *Gyárfás Endre*, az áll. polg. leányiskola *Bakócsiné Kilyéni Erzsébet*, az állami elemi fiu isk. *Gyerkés Mihály*, a székelyudvarhelyi ref. egyházközség *Vajda Ferencz*, az udvarhelyi ref. egyházmegye *Dr. Gyarmathy Dezso* vezetésével.

Délben 2 órakor 200 terítékes közebed volt a Budapest-szállóban, melyen az első felköszöntőt *Kenessey Béla* mondotta a királyra. A püspököt *Dr. Solymossy Lajos* főgondnok köszöntötte fel. Az egyházakat *Göncsi Lajos* koll. igazgató él tette. Erre nyomban *Pál István* apát-kanonok fellet és a felekezetek egyetértő, békés munkáját él tette. *Böloni Vilmos* unitár. lelkész a püspökre üritette poharát, míg a vármegyét és várost s annak vezetőit *Biró Sándor* koll. tanár él tette. A vendégeket *Dr. Gyarmathy Dezso* egyházi főgondnok köszöntötte, míg a hivatalokra és intézetekre *Bod Károly* ny. tanár, lelkész mondott pohárköszöntőt. *Biró István* főreáliskolai tanár a reform. egyházmegyét és vezetőit él tette. *Palóczy Horváth Zoltán*, az orsz. Kalvin-szövetség titkára *Pál István*ért üritette poharát, míg *Adriányi Géza* luth. lelkész a reform. egyházközséget él tette, *Nagy Károly* theol. tanár a vendéglátó várost köszöntötte fel. A társaság a legjobb hangulatban a késő délutáni órákig elmulatott.

A püspök és kísérete hivatalos körútját 19-én, hétfőn, kezdette meg, a mikor a *farcsádi egyházközséget* kereste fel. Az öt kicsival érkező illusztris társaságot a község határán *Jakab Árpád* vezetésével díszes bandérium várta és kísérte be a községbe. A község végén a tüzoltóság fogadta és üdvözölte *Elek Sándor* vezetője mellett, a diszkapunál *Sándor József* községi bíró mondott leandületos isten hozottat, míg a templomnál *Lőrincz Áron* lelkész üdvözölte. Dél-előtt megejtették az egyház vizsgálatát, délben a pap látta vendégül a társaságot. Délután folyamán *Sukó községbe* rándultak át. A határon itt

is lovasbandérium *Kovács János* vezetésével várta a püspököt. A község végén felállított diszkapunál *Kovács József* községi bíró, a papi laknál *Bod Károly* lelkész üdvözölte. Itt a társaságot *Bod Károly* lelkész látta vendégül.

20-ikán, kedden, délelőtt *Telsőboldogfalvát* kereste fel a püspök és kísérete. A község szélén *Biró Sándor* községi bíró, a templomnál felállított diszkapunál *Biró Áron* lelkész üdvözölte; délben a papnál ebéd volt, délután pedig *Árválfalvára* utaztak. A község szélén *Bedő Sándor* körjegyző, a templomnál ugyancsak *Biró Áron* lelkész üdvözölte a püspököt. A megejtett vizsgálat után estére a városba visszatért a püspök és kísérete.

21-én, szerdán, *Kisfalud*, délután *Kecsétkisfalud* került sorra. A község ifjuságából szervezett bandérium Szentlélekig jeltte a püspöknek. Az előbbi község végén a diszkapunál *Böszödi István* k. bíró, Kecsódkisfaludnál pedig *Csomor Gábor* körjegyző üdvözölte. Mindkét templomnál *Menyhárt András* ny. esperes mondott meleg köszönetet azon szerencséért, hogy magas megjelenésével a községet megtisztalta. Délben az esperesnél ebéd volt.

Május 22-én délelőtt *Patakfalvát* kereste fel a püspök és kísérete. A diszkapunál *Simó Mihály* k. bíró, a papi laknál *Szabó Gyula* lelkész üdvözölte. Délben a pap látta vendégül a társaságot. Délután *Bikafalvára* mentek át. Itt a diszkapunál *Máthé Pál*, a papi laknál *Bedő András* lelkész üdvözölte. Este *Máthé Pál* adott a püspök tisztelgetésére vacsorát.

23-án *Hodgyába* rándultak ki. *Pálfi Áron* vezetésével itt lovasbandérium várta a határon a püspököt. A községben felállított diszkapunál *Fejér Károly* fogadta, a papi laknál pedig *Szabó Samu* lelkész üdvözölte. A papnál elfogyasztott ebéd után *Ócsafalvára* mentek, hol szintén diszkaput állítottak fel, melynél *Székely Mátyás* k. bíró, a papi laknál *Kiss Ferencz* lelkész üdvözölte a püspököt.

A merre csak megfordult a püspök, a székel nép határtalan tisztelgetéssel, meleg, lelkes ünneplésével találkozott; utját virágokkal bintették be s az őszinte szeretet megszámlálhatatlan jelével elhalmozták. Az üdvözölő beszédekre mindenütt a püspök felelt, ki azonkívül a templomban is tartott beszédet és józan, becstületes életre intette a közönséget. A püspököt utjában a hatóság részéről *Szabó Gábor* főszolgabíró, illetve *Biró Dénes* tb. főszolgabíró, *Vajda Ferencz* esperes, *Nagy Károly* theol. tanár, *Dr. Nagy Samu* egyházm. főgondnok, *Jancsó János* generális direktor és *Pünkösdi Pál* egyh. k. számvevő és a püspöki titkár kísérték el.

A püspök hivatalos körútját június 4-ikén fejezi be.

HIREK.

Székeljudvarhely, május 26.

A kétrészre osztott kirendeltség.

A m. kir. földművelésügyi minisztérium a hegyvidéki, majd a székelyföldi, később erdélyrészi kirendeltséget szervezte, mit legújabb rendelkezésével két részre osztott: marosvásárhelyi és kolozsvári kirendeltségekre.

A megozást megelőzte a felvidéki, nagyváradi és temesvári kirendeltségek szervezése. Most, hogy a miniszteriumnak az ország területén hat kirendeltsége áll fenn s a közel jövőben még több is lesz szervezve, a miniszter kiadta a kirendeltségek szervezeti szabályzatát, melyben részletesen körvonalazta a kirendeltségek feladatát és működési körét. A szabályzat szerint feladatát képezi a kirendeltségeknek a terület gazdasági viszonyainak javítása érdekében közvetlen előterjesztéseket tenni a miniszternek; mezőgazdasági törvények és rendeletek végrehajtásának ellenőrzése; a miniszteri rendeletek végrehajtása; szakhivatalok, intézetek és szakközkeg ellenőrzése, támogatása; gazd. együttek, gazdakörök, szövetkezetek támogatása, stb. Hogy egyes ügyekben milyen mérvig járjanak el önálló hatáskörrel, azt külön rendeletek állapítják meg.

A földművelésügyi minisztérium alá tartozó összes hivatalok és közegek a kirendeltségek hatósága alá soroztattak a személyzetét a miniszter rendeli ki, illetve osztja be. A kirendeltség úgy-

körébe utalt bevételek és kiadások foganatosítása s ezzel kapcsolatban azok elszámolása czéljából házipénztárral láttatnak el a miniszter által esetről-esetre kiadott rendeletekben megállapított czélokra s az időszakonként felmerülő kiadások fedezésére utalványozási joggal ruháztattak fel. Végül a kirendeltség vezetőjének biztosított jogokat sorolja fel a szervezők rendelet, míg a személyzet szolgálati viszonyainak a szabályzat által nem érintett kérdéseit az állami alkalmazottakra vonatkozó szolgálati szabályzatra irányítja.

Nemzeti uzsora.

Saint-Giron kitűnő francia jogász az egyik könyvében azt mondja, hogy ha valaki valamely ország közállapotairól itélni akar, egészen elég, ha jogintézményeit tanulmányozza.

Ez szép beszéd, csak az a baj, hogy a műveltségnek és tudásnak akkora fokán, hogy ezt tehesse, minden országban csak néhány tuczt ember van. És ez sem ér rá.

Van egyszerűbb mérték is. Ezt mindenki használhatja, a ki a szemét ki tudja nyitni. (Ámbár ilyen ember se sok van a világban.)

Valamely ország mindenkor állapota a rajta élősködő kétféle élődi férgek sűrűségéről lehet megítélni.

Az egészséges népek és országok nem túrik az ilyen férgeket, a csalókat, uzsorásokat, szédülőket és mindefféle ingyenélőket a testükön. Szüntelenül tisztálkodnak. Ölik-irtják őket. De maguk ezek a férgek sem érzik magukat jól a tisztaságban. Nekik a piszok jó. A rendtelenség. A lomposág. A hanyagság. A csenevész test és lélek. A könnyelműség. Az adósságra való uri hajlandóság. A hatóságai bambaság. A társadalmi fejelemtelenség. Szóval a dekadens ország kell, vagyis a korhadózó.

Ezeknek az élődi férgeknek az egész természetrajzát ismerem. Kezde az utálatos pállkamérő butikokon és korcsmákon, le egészen a magyar néjségek apróhirdetéseiben üzőtt élődiáig: fajok, ujsok osztályok sokasága.

Ez a mi országunk annyira telve van élődiakkal, hogy bizony ezret is lehetne áldozni a megbántott Hadurnak. És akkor az már volna valami.

Egyébiránt pedig itt volna az ideje, hogy a magyar nemzeti életben minden élődiség ellen a jog, a műveltség, az iskola, az irodalom, a közszemle megkezdje a háborút. Nem valami olyan razziaféltre gondolok. A razziaik csak át-helyezik, diszlokálják a szemetet. Bolond a neve annak a gazdának, a ki a szemétdombjától úgy akar megszabadulni, hogy a központi szemétdomból tíz új szemétdombot rak az udvar minden sarkába. Itt arról is van szó, hogy egyáltalán ne legyen szemétdomb, vagyis képtelen legyen nálunk az élődisé élete.

Tehát helyes műveltségről, az életben való rendről, a tisztá, helyes gondolkozásról és az uri előítéletek felretételéről és helyes joguralmáról van szó. A meddig a könnyelmű uri adósok száma meg nem csappan, az uzsorások száma sem fog megcsappanni.

Már a nagy Széchenyi is úgy mondja, hogy az uzsorás gonosz állat ugyan, de a ki 20—30—100 percentsen pénzt vesz föl, annak is van valami köze az ördöghöz.

Az adósságba keveredett uriember nem is kezdi szerencsétlenségét az uzsorással. Ennek az utja, az egyelőbb a jó pajtások, barátok, rokonnok adnak neki. Rendesen magától értetődő becsületzóra. Olykor a kártya-partner. Ezt élvezhalva muszáj megfizetni. Az uzsorás ebben a drámában csak olyan személy, a ki közönségesen az utolsó fölvonásban lép föl, mint a régi tragédiákban a végzet.

Rendesen nem is úgy, mint pusztító, hanem mint segítő személy. Az az ember, a ki az ördögbe szorul segítségért, bizony a már előbb is sok hibát csinált. És — legyünk józanok — sok eladósodott uri ember már előbb is kénytelen lett

volna magát agyonlőni, ha nem küld Belzebub neki egy uzsorást, a ki legalább prolongálja az életét.

A miből az következik, hogy azok a szerencsétlen és jobbára fiatal férfiak, a kik ily gyászosan végzik az életüket, talán sürűbben, vagy hamarabb kénytelenek majd a fegyverhez folyamodni, ha uzsorás nem lesz, de a nagy dekadens uri könnyelműségek megmaradnak.

Ám legyen azért hekatomba. Ne egy, hanem ezer marhát áldozunk minden ilyen életért Had-urnak. De áldozunk egyebet is, a mi az ókorban is szokás volt. Dobáljuk rá az áldozatra keszéd úri előítéleteinket, tékozló hajlamainkat és mindazt a barbár nyersséget, mi vérünket uzsorások nélkül is fogyasztja és pusztítja. Bár az uzsorások segítségével hamarabb és az ó javukra.

Az uzsorásokkal és mindenféle más élődiékkal együtt fogyasszuk a könnyelmű adósok, tékozlók és gazdaságilag korbált emberek számát a műveltség és jogrend minden munkájával.

Vagy ha nem lehet, legalább gyermekeinket neveljük egészségesen, hogy az élődiék rajtuk meg ne élhessenek.

Máskülönbben ez az egész fölháborodás annyit sem ér, mint a lehelet az ősi levegőben.

Mikes János gróf Székelyudvarhely.

Az udvarhelyi róm. kath. egyházközségnek egykori közszeretében álló plebánosa, Mikes János gróf szombathelyi püspök, julius hóban Székelyudvarhelyre érkezik. Ugyanis a helybeli Oltár-egyesület zászlóját julius hó 13-ikán szenteli fel, melyet Mailáth Gusztáv Károly püspök felkérésére Mikes János gróf püspök végez. A zászlóanyag: Gróf Mailáth Györgyné, özv. Gróf Mikes Benedekné, hercegné Hohenlohe Clodwigné és özv. Ugron Lázárné lesznek. Az Oltár-egyesület nagyobb szabású ünnepégre készül az illusztris vendégek tiszteletére.

Házasság. Csikszentmártoni Szabó Albert, budapesti királyi közjegyző és désfalvi Patáky Krisztina, volt özvegy Ferencs Gyuláné, Magyar-sároson házasságot kötöttek.

A Korosolyász-egyesület f. hó 18-ikára kitűzött közgyűlését, miután a tagok az alapszabályokban előírt számban nem jelentek meg, nem tartotta meg. A közgyűlés ma, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Casino társalgójában.

As agyagfalvi emlék végrehajtott bizottsága folyó hó 27-ikén, kedden, délután 5 órakor a megyeház kistermében ülést tart, melynek tárgyat az Istók János szobrász-művész által adott bírálat s ennek alapján a kivitelre való megbizetés megadása képezi. Az elnökség megbívatat van bocsátott ki, s a tagokat ez uton kéri fel a szíves megjelenésre.

Urnapija. A katolikus egyház a hagyományos fényes ünnepelte meg Urnapját, ezt a poetikus szép ünnepet. Melységes lelki élet, magasztos dogmák teszik a tartalmát az Ur napjának, a mely a szabad ég alá viszi körmenetben a templomos, hívő embereket. Megelevenedik a templomok környéke és minden pompa, fény melyet a katolikus egyház gyűjtött, kivonul a templomból, jelezvén, hogy a bensőséges hitélet nincs négy fal közé zárva, s az a hatalom, mely a lelkek fölött ur, uralkodik a napi élet fölött is láthatatlanul. Így kapcsolódik a fizikai és a lelki élet egymással és azok, a kik látáson távol élnek a templomtól, a hittől, valójában szintén odatartoznak azokhoz, a kik körmenetben vonulnak át Urnapján a város terein. A plebánia templom környéke s a Deák-tér virágszirt öltött, fehérruhás leánykák és a hívők nagy serege kereste fel a téren felállított oltárokat, közben zugtak a barlangok, csengők csilingeltek és a kivonult század sortűzet adott. Az ünnepi misét Pál István apát-plebános tartotta fényes segédlettel, amint-hogy ő vezette a körmenetet is. — Itt említjük meg, hogy Pál István apát-plebános dében diszbedét adott, melyen a papságon kívül hivatalosak voltak Ugron János főispán, s az összes hivatalfőnökök.

A Közművelődési egyesület alapszabályait, mit jeleztük, a miniszter egyes kisebb módosításokkal jóváhagyta. Ez ügyben *Gothárd János* polgármester, mint az egyesület elnöke, legközelebb gyűlésre hívja össze a tagokat, amikor, értesülésünk szerint, az elnökségről is lemondani szándékozik, hogy ez által lehetővé tegye, hogy az egyesület irányítása azt a létrehozó férfiak kezébe kerüljön.

A színészet ügye. Jelentettük, hogy *Mariházy Miklós*, a kecskeméti színház igazgatója hetven tagú társulattal junius hóra Székelyudvarhelyre szándékozik bejönni. A szülőgyi bizottság az engedélyt a legnagyobb készséggel adta ki a direktornak, egyszersmind a maga részéről a legmosszebb támogatást helyezte kilátásba a bérletgyűjtés tekintetében. Mariházy direktor titkára, *Nagy Jenő*, a közeli napok valamelyikén Székelyudvarhelyre érkezik, hogy a bérletgyűjtést eszközölje. Az elsőrendűleg szervezett társulat bevonulása csak az esetben válik lehetővé, ha a város társadalma legkevesebb száz bérletet biztosítani tud, ez pedig ekkora szellemi tőkével rendelkező városban bizonyára nem fog nehézségbe ütközni. Itt említjük meg *Dr. Márfy szinzigazgatót*, ki társulattal ezigdszerint Tordán működik, szintén engedélyt kért a bevonulásra, ami természetesen már nem volt megadható.

Feltartóztatott székely kivándorlók.

A napokban jó fogást csinált a csáktornyai határrendőrség, mely nem kevesebb, mint százötven, tulnyomó részt hádkötetes kivándorlót tartóztatott le. A kivándorlók közt Csik-, *Udvarhelyi*, *Háromszékvármegyéből* is sokan voltak. Az antwerpeni, rotterdami és hamburgi kikötőbe akarták vinni a kivándorlókat, a kiket Muraszerdahelyig vonaton vittek és onnan gyalog akarták kiszóktetni Luttentenbergbe.

Műsoros estély. A református egyházközség Kálvin-szövetsége, főpapja, *Dr. Kenessey Béla* püspök, tiszteletére a mult vasárnap, 18-ikán, igen sikerült műsoros estélyt rendezett. A Budapest-szülő színháztermét szép és nagy közönség zsúfolásig megtöltötte ez alkalomra és spontán elismeréssel adózott az estély közreműködőinek. A *Kónya* Jancsi zenekarának szép nyitánya után *Kenessey Béla* püspök lépett az emelvényre és keresetlen kedves meleg szavakkal fejtegette, hogy a mai szép változatos műsor élénk csafolata a kalvinisták állítólagos kedélytelenségének, majd érintette a nőkérdést és végül köszönetet mondott a közönségnek, hogy a Kalvin-szövetség buzgókodását ilyen meleg érdeklődéssel honorálta. A zajos tetézés nyilvánítás után *Szabó Gizella* hercegnő Mignon: Fantaisie J. B. Singeles op. 114. játszotta. Erőteljes technika, értelmes interpretáció, melyet meglepő biztonsággal vezet, jellemzik a kedves kis diák-kisasszony játékát. Volt is része bőven tapsban, virágban, melyet egy rászállással közönyt meg. Játékát *Maráth Aranka* kedvesen kísérte zongorán. Ezután *Palóczy Horváth Zoltán* budapesti ügyvéd, az Országos Kálvin-szövetség titkára olvasott fel a nőkérdésről, s annak keretében ismertette a nagy, játékos aszszonyokat. *Sajó Antal* kolleg. zenetanár zongorán Chopin: Ballada A-dur op. 47-t játszotta mély érzéssel, a zongora tökéletes kezelésével. *Bucsi Endre* szentlázslói lelkész hatásoosan szavalt, mely után a kolleg. ifjusági énekkar *Saja Antal* átiratában népdalegyveleget adott elő sikerülten. Ezután *Munkácsy Ecco* homóját mutatta be *Haás Ferencz* kolleg. tanár és az élőkép pompás színével, hü elrendezésével közvetlenül hatott. Az estélyt *Dr. Solymossy Lajos* gondnok zárta be, hálás köszönetet mondva ugy a szereplőknek, mint a közönségnek.

x Gyermekek kiállításokat azért rendeznek, hogy az egyes tápanyagok értékét megállapíthassák. A legnagyobb dijak nyertesei azok a szülők, akik elválasztás pillanatától kezdve *Phosphatine Falières*-el táplálják a gyermekeket, mert ki azzal táplálkozik, szépen fejlődik és nem kap béhuratot. Világhírű gyermekorvosok egyhangú véleménye, hogy a gyermekek táplálását az elválasztás idejétől a legtokéletesebben a világszerte kedvelt „*Phosphatine Falières*“ tápszerrel eszközölhetjük.

Nyugalomba vonuló pénzügyigazgató. Lapunknak írják: *Szenti Bálint* miniszteri tanácsost, brassói kir. pénzügyigazgatót, saját kérésére a pénzügyminiszter nyugalomba helyezte. *Szenti Bálint*, bir szerint Székelyudvarhelyen ügyvédi irodát nyit.

Régi iskolatársak találkozója. Érdekes találkozó volt e hó 19-ikén a Budapesti Teológiai Akadémia disztermében; összegyűltek ott az régi iskolatársak, akik az 1855—85. években tanulótlársak voltak. Megjelentek a találkozóban a többi közt: *Baksay Sándor* püspök, *Darányi Ignác*, *Zilinszky Mihály* titkos tanácsosok és ezenfelül számosan a protestáns egyházi előkelőségei közül. Távolmaradásukat kimentették *Kenessey Béla* ref. püspök és *Boz Károly* ny. tanár-lelkész. Az „Erős városunk nekünk az Isten“ élénkeklése és *Kálmán Gyula* esperes imádsága után *Zilinszky Mihály* nyugalmazott államtitkár fejtette ki annak a keresztény szellemű nevelésnek a fontosságát, amely vezérelte őket az élet csalódásában. Utána *Marton Lajos*, az új Teológiai Akadémia igazgatója üdvözölte a régi teológia hallgatóit, majd *Géressy Kálmán* taokerületi főigazgató tartotta meg lebilincselő humoros felolvasását a Török Pál idejében tanult teológus generációról. *Sántha Károly* költő olvasott még fel egy alkalmi költeményt, mire a „Tebened bizunk...“ élénkeklése és *Horváth Sándor* imádsága után lakomára gyűltek össze.

Uj közszégi állatorvos. A földmivelésügyi miniszter a napokban kelt rendeletében arról értesíti az alispáni hivatalt, miszerint kötelezi Székelykeresztúr nagyközséget, hogy 1914. január 1-ével közszégi állatorvosi állást szervezzen, s a ügyvitelét ennek értelmében módosítsa. Az állatorvos fizetése az állami és a XI. fiz. osztályba sorozott állatorvosok fizetése szerint állapítandó meg.

x Csak egy anya tudja mennyi gondot okoz egy gyermek táplálása amikor a legeslegjobb táplálószer, az anyatej hiányzik vagy kevés. Milyen sokszor gyótródik az anya amiatt, hogy nem tud mit adni gyermekének. Ám ezért a gondos anya nem bocsátkozik kísérletezésekbe, hanem csakis kipróbált, megbízható tápszerhez folyamodik, s ez nem lehet más, csak a Nestlé gyermekliszt, amely már pár nap multán érezeteli kitűnő hatását. Egy ilyen tanulságos könyv jelent meg a Nestlé liszt használatáról és ugy ezt a könyvet, valamint egy próbadohoz Nestlé lisztet ingyen és bérmentve küld a *Henri Nestlé cég*, Wien, I., Biberstrasse 177.

x Uj Idők, magas irodalmi színvonalu tartalommal jelemt meg *Herczeg Ferencz* népszerű lapjának, az Uj Idők-nek e heti száma. A lap élén *Farkas Pál* „Egy kororvos foljegyzései“ című regényének eleven tollal megirt folytatását találjuk *Szini Gyula* elbeszélést irt „A műbarát“ címmel, az „Idegok irtók“ rovata pedig az olaszok kitűnő írójának, *Romertó Bracco*-nak ötletes novelláját közli. *Ada Kulehról* *Lakatos László* irt érdekes cikket, amelyet festői fényképek tarkítanak. *Vojnich Oszkár* cikkekben és képekben emlékezik meg egy elefántvadászatról, amely holdvilágnál *Sumatra* szigetén folyt le. *Krudy Gyula* „Sobieski“ címmel egy versenyló historiáját mondja el kedvesen, *Kilényi Gyula* pedig *Délamerika* nőiről cikkezik. Verset *Lenkei Henrik*, *Bátori Piroksa* és *Juhász Gyula* irtak. A képek közül kiemeljük az ujvidéki repülőünnepről készült fényképsorozatot, *lóverseny* irtó fotográfiákat, *kutyakotorék* versenyképeit, *színházi* képeket. *Mühlbech Károly* felejtései stb. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 5 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VI. *Andrássy-ut* 16.

Záró vizsgák az állami elemi iskolákban. Az áll. el. iskolák gondnoksága a fiu és leány áll. el. iskolák záróvizsgáit a következő napokra tűzte ki. A fiúiskolában: *Szó Domokos* elnöklote alatt f. hó 30-án d. u. 2 órától kezdődőleg a gazd. ism. iskolások vizsgálat. Junius hó 16-án a hitfelekezetek által kiküldöttek elnöklotevel d. e. 8—12-ig az összes növendékek vallásvizsgája; e napon d. u. 2—4-ig *Deák Lajos* elnöklote alatt az összes növendékek tornavizsgája. Magánvizsgák ugyanezen nap d. u. 4 órától kezdődőleg *Deák Lajos* elnöklote alatt. Junius hó 17-én d. e. 8—10-ig *Pál István* apát elnöklote altt az I. oszt. az I. oszt. tantermében, ugyanezen időben a II-ik osztály vizsgája *Gothárd János* polgármester elnöklotevel a IV. oszt. tantermében. Junius hó 18-án d. e. 8—10-ig az I. oszt. tan-

termében *Fernengel Gyula* elnöklétével a III-ik a) osztály, ugyanakkor a IV. oszt. tartermében *Bölöni Vilmos* elnöklétével a III. b) oszt. Junius hó 18-án d. e. 8—12-ig IV-ik oszt. *Göncsi Lajos* elnökle alatt, ugyanezen időben vizagázik *Dr. Pál Ernő* elnökle alatt a V—VI. oszt. az I. osztály földzinti termében. Az állami el. *Iskolaközlöny* vizagarend: május hó 30-án d. u. 2—4-ig a gazd. ism. iskola *Becsek Aladár* elnökle alatt. Junius hó 16-án d. e. 8—10-ig az összes vallásvizagázik, 16-án d. u. 2—4-ig az I. oszt. *Bölöni Vilmos* elnökle alatt, 17-én d. e. 8—10-ig a IV. oszt. *Dr. Solymossy Lajos* elnökle alatt, 17-én d. u. 2—4-ig a II. oszt. *Deák Lajos* elnökle alatt, 18-án d. e. 8—11-ig a III. oszt. *Vajda Ferencz* elnökle alatt. 18-án d. u. 2—5-ig az V—VI. oszt. *Molnár Károly* elnöklétével.

A Kereskedők társulata folyó hó 30-án este 8 órakor *Persian János* elnöklétével tartja évi rendes közgyűlését a Kereskedők és Kereskedő ifjak Otthona helyiségében. Tárgysorozat: Elnöki megnyitó. *Csató Imre* titkár jelentése. Pénztárnok és számvizsgáló bizottságok jelentése. Tiszttulajás. Indítványok.

A Sövidéki Népkövelési Egyesület Urániai osztálya, már most foglalkozik és előkészíti a jövő évi vetítő kép sorozatos előadásokat. Most van alkuban egy álló és mozgó képsorozatok bemutatására alkalmas vetítő-gépre, a mely gép költségei biztosítva vannak a földmívelésügyi miniszter adományával. Erre vonatkozólag az egyesület elnöksége felkért annak közlésére, hogy e helyen is a legmélyebb háláját és köszönetét tolmácsolja *Ugron János* főispán urnak, kinek készsége pártfogása és személyes közbenjárása révén sikerült ezen adományt az egyesületnek elnyerni.

A nyári veszedelem. Még el sem hangzottak az első megnyugtató hírek a Balkánról, jön felénk a háborúnál is rettenetesebb veszedelem: a kolera. A négy diadalmas nemzet örömeinek megcsufolására, a hulláktól borított csata-terek döglétes levegője elvitte a bacillusokat szerte a Balkánon és egyszerre mindenütt, lent az Aranyzarv tájékon és fent Nisnél, hullani kezdenek az emberok. A veszedelem már a Dunáig húzódott fel és a kormány félhivatalos közönmotusa már közli azokat az óvintézkedéseket, a melyeket a belügyminisztérium Orsován, Ujvidéken, Báziaon és Zimonyban tett a kolera behurcolása ellen. Jelentették volt, hogy a belügyminiszter már május első napjaiban körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz, elrendelve a szükséges óvintézkedéseket. A körrendeletben, a mely Udvarhelyvármegye alispánjához is megérkezett, a belügyminiszter utasította a törvényhatóságokat, hogy a fertőzött területekről jövő utasokat a páriái egyezmény értelmében öt napi orvosi felügyelet alá helyezték és gondoskodjanak arról, hogy ha ilyen utasnál gyanus tünetek észlelhetők, akkor a fennálló szabályok értelmében az esetleges fertőzés továbbterjedése ellen a legszigorubb intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg. A belügyminiszter egyidejűleg megkérte a kereskedelemügyi minisztert, hogy utasítsa a vasutak és hajózási vállalatok szemlézetét, hogy a fertőzött országokból érkezett utasokat kísérik figyelemmel és a mennyiben megállapítható, hogy Magyarország valamelyik állomására utaznak, intézkedjenek, hogy az illető törvényhatóság és község a szóbanforgó utas érkezéséről táviratilag értesítsék, egybe a belügyminiszter járványorvosokat rendelt ki a határzéli megfigyelő állomásokra.

Három millió a tartalékosoknak. A honvédelmi minisztérium a tartalékosok segítésére vonatkozó összeirást már elvégezte, megállapította a segítésre jogosultakat és azt, hogy milyen összegre tarthatnak számot. A segítő-összeg nagysága tekintetében az volt az irányadó, hogy a tartalékos mennyi ideig volt szolgálatban és hány tagu a családjá. A segítő-összegeket a következőképpen határozzák meg: Budapesten 60—100 K, a törvényhatóság városokban 40—80 K, a rendezett tanácsú városokban 30—70 K. A segítő összegeket egyszerre, egyszer-smindenkorra adják. A pénzügyminisztériumban most folyik a kiutalványozás munkája. Ez a munka, tekintve azt, hogy mintegy ötvenezer család fog segítséget kapni, igen nagy. Mégis a segítségre azornló tartalékosok egyharmadrésze

számára már megtörtént a kiutalványozás és előreláthatóan június elsejéig az egész munkát el fogják végezni. Kiutalványozták már a segítséget a Postmegyében lakó tartalékosoknak és ezenfelül mintegy kétszázötven járás és város tartalékosainak. Kiutalványozták továbbá a budapesti tartalékosok — szám szerint ezerkét száz — számára a segítséget. A tartalékosokat az előjáróságok útján értesíteni fogják a kiutalványozás megtörténtéről és az előjárósági értesítés után a budapestieknek az állampénztár, a vidékieknek az illetékes adóhivatal ki fogja fizetni a segítséget. A segítségek összege meghaladja a három millió koronát.

Gazdák gyűlése. A Magyar Gazdaszövetség folyó évi országos gazdaszűgyését június 18-án, szerdán, délelőtt Kassán fogja megtartani *Darányi Ignác* elnöklétével. Az országos gyűlés napirendje: 1. Elnöki megnyitó. 2. A mezőgazdasági termelés védelme. Előadó: *Desszeoffy Emil* gróf. 3. A gazdák szervezkedése ezen védelemnek a törvényhozásban leendő érvényesítésére. Előadó: *Mesko Pál*.

A lakodalom vége. Atyhában 14-ikén nagy menyegzőt tartottak s a meghívottak sorában ott volt *Kiss Pál* felazegi 17 éves legény is. A mulatság javában folyt, amikor egyszerre reolvert dördült el, s *Kiss Pál*, hátba találva, leesett székéről. Súlyos sérülésével a kórházba szállították, a csendőrség pedig nyomonza, hogy ki volt a tettes s hogy véletlenség, vagy pedig boszúnak áldozata-e a fiatal *Kiss*.

Állati betegségek Udvarhelyvármegyében. Lépfene: Homoródalmás, Lövéte. Veszettség: Karácsonfalva, Máréfalva. Rühkór: Székelyenyfalva, Székelyzentkirály, Tibód lóállományában. Sertésorbáncz: Székelyudvarhely. Sertésvész: Szederjes 3 u. Miklósfalva.

Vásároljunk készpénzzel. Jól tudjuk, hogy a detaillista, a vevői által legtöbbször tulajdon mértékben igénybe vett hitel révén üzletileg mily sokat szenved és hogy e hitelre való vásárlás nem egy, különben jó menetlő üzletnek lett kerékkötője. Németországban most megazivielendő lépés történt, amennyiben a barmen-i kereskedelmi kamara a vásárló közönséghez fordult egy felhívással, amelyben a hitelre való vásárlás ellen állt. A felhívás tartalma lényegileg a következő:

Az a körülmény, hogy a vásárló közönség által tulajdon mértékben igénybe vett hitel folytán egyre szaporodik a kereskedők köréből érkező panaszok száma, indította arra a kamarát, hogy a hitelnyújtás kereteit és a hitelnyújtás folytán előállott gazdasági károkat közelebbről vizsgálta tárgyává tegye. Az érdekelt kereskedői körökkel folytatott ismételt tárgyalások kapcsán beigazolást nyert, hogy a közönség tulajdon része, beleértve a jómódú elemet is, a fizetés teljesítését felismerhetetlenül buzza. A kiskereskedő tehát aki a gyárrostól csak rövid időre terjedő hitelt kap és aki ilyeneképp Arait készpénzfizetéshez mérten állapítja meg, a vevőközönség pontatlan fizetése folytán gyakran kerül kellemetlen helyzetbe. A kiskereskedő ugyanis azért, hogy a vevő számlájának kifizetését buzza-halasztja, nemcsak lényeges kamatvesztést szenved, hanem üzleti tőkájének egy részétől lévén megfosztva, gyakran még az üzleten kívül álló segítőeszközökhöz is kénytelen folyamodni. Eltekintve attól, hogy a kiskereskedő nem egykönnyen jut hitelhez, az efféle segítőeszköz igénybevétele pénzdrága időkben az üzleti költségek tetemes emelkedését jelenti. Ily körülmények között a vásárló közönség nem veheti zokon, ha a kereskedő mintegy kényszerítve van adósaikat fizetésre felszólítani és egyuttal a tőketartozás után járó kamatokat is követelni. A kamara pedig, teljes ülésben hozott határozat alapján, azon kérelemmel fordul a vásárló közönséghez, jelesül a jómódú polgárokhoz, hogy lehetőleg mindenki készpénzen vásároljon, de ha már hitelt vesz igénybe, legyen pontos fizető. A kamara egyuttal felhívja a kereskedőket, hogy a beteges állapotok megszüntetése céljából igyekezzenek vevőiket készpénzfizetésre szorítani. A hitelre vásárlókat pedig hívják fel negyedévenként, esetleg havonként a fizetésre.

E felhívást figyelembe ajánljuk a hazai kamaráknak és a detaillista kereskedők érdekképviseleinek, mert meg vagyunk győződve arról, hogy hasonló felhívások nevelő hatással lesznek a vásárló közönségre.

Méhészegyesület ért. osztálya működését egyszerű eszközökkel az egyetlen megtalálhatják, a város közönségének pedig állandóan az egyet elnöksége által garantált valódi, tiszta jó méz áll rendelkezésére. Mibelyt a jelen évi friss termék piacsképes lesz, gondoskodik az egyet, hogy észre sejtés lépésméz és pörgetett méz kapható legyen. Az egyesület értékesítő osztályát *Gyarmathy Sándor* botlenfalvi birtokos, kiváló méhészt vezető, kezelője pedig *László Imréné* özv. tanítóné.

Csak azoknak a cigarettázóknak
a kik szívesebben válnak tekintetből
nem sajnálnak naponta 1-2 fillert
többet kiadni:

Club specialité
 120 lap 20 fillér
 70 " 12 "
 Adóval 1000 kímény 70 "

Orvost tanácsára a hüvelyet
és laposkák bronch és szinnyomás
valamint aszidákét úgynévezett
szinnyomástól, vannak, de minden
laposkában és hüvelyben benne
van viszonyossal a vizegy
isa gyáros aláírása. Modiano

Füraktár Sterba Ödön m. kir. dohány nagyárudájában.

Bünre csábító „gyógyszerek.”

— Becsapott falusi asszonyok. —

A napokban a szomszédos vármegyei csendőrség figyelmét több helyről érdekes dologra hívták fel. Nevezetesen az alsóbb néposztályhoz tartozó férfiak közül néhányan panaszt tettek, hogy a feleségeiket budapesti, berlini és bécsi czégek csapták be.

Eltekintve a csalástól, a mely egy ok arra, hogy a hatóság avatkozzék a dologba, a másik ok sokkal súlyosabb, a mi provokálja a rendőrség figyelmét. Arról van ugyanis szó, hogy a legtöbb fővárosi és vidéki lap tömve van olyan hirdetésekkel, a melyekben a ravasz külföldiek csodaszereket ajánlanak az otthon és tudós asszony nélkül végezhető anyagszűvelésre.

A csodaszereken legjobban kapnak a falusi szegény emberek feleségei, a kik körében szintén hódított a modern gondolat: elég a gyermekből egy! Ha eddig az anyagszűvelés a nép között a félelem miatt nem terjedt annyira, most terjed a sokat ígérő hirdetések nyomán.

Ezeket a nemzetrontó mérgeket a különféle külföldi czégek azért hirdetik, hogy a sok gyermektől féltő családanyákat kiszípolozzák. Nyíltan nem ajánlják a kotyvalékokat, hanem burkoltan adják tudtára a hiszékeny székely asszonyoknak hogy a csalhatatlan szer előzi a bajt és veszélyt, a mit egy gyermek ohozhat. A minap a szomszédos megyebeli rendőrség hozta nyilvánosságra, hogy család rejlik a dologban s felhívta a nők figyelmét a gyalázatos szélhámosásra, a minek nem szabad felülni. Mi is ezt tesszük, mert tudomásunk szerint itt is nem egy esetben kébesítették jó falusi székely asszonyoknak a diszkrétan csomagolt e Bécsből, Berlinből utánvétele mellett érkező üvegcskéket, a melyek — igaz, hogy nem tartalmaznak ártalmas szert, de a hirdetések céljának sem használnak.

A lépre csábító hirdetések két f. jelsi. Az aláírás rendszerint egy Chemiai laboratórium, vagy egy-egy Madame x. y. neve. Hogy a nők felesleges kiadásoktól megmentsék magukat, a szédülő címeket ideigtatjuk:

Chem. Laboratorium Monopol Berlin VI. S. W. 68. Geró J. Veszprém, Greenford laboratorium Berlin, Dr. Hugó Grothe Berlin S. W. 68. (Ez ugy látszik ugyanaz, mint a Monopol laboratorium.)
Egyelőre elég ez a néhány czím. A hatóságoknak igazán kötelességük, hogy a veszedelmes sariatánoktól mentseék az egyszerű szegény székely asszonyokat.

Menjünk tovább.

Mentünk, mendegeltünk a nyájas idegennel, amikor egy férfival találkoztunk, akin a heveny alkohol-mérgezés tünetei nyilvánultak.

— Nézze meg ezt az embert, tisztelt nyájas — sustam kisérőm fölébe. És nem rég még tisztességes, józan tagja volt a társadalmának, de kénytelen volt elhúzni. És tudja miért? A felesége miatt.

— Szegény ember. Bizonyára valami rosszkölcöt nő a felesége és 5 bűnében —
— Ó világért sem. Az asszony tisztességéhez még árnyék sem férhet.

— Hát talán szembes, veszekedő, házasrta, csivakodó, torzalkodó, locogó, zsörtölődő... parancsolja, hogy folytassam?

— Elég! Egyik sem. Ellenkezéleg. Békés, csendes, hallgatag, néma, szótalan, a lélegyet sem árt... parancsolja, hogy folytassam?

— Ne. Inkább mondja meg.

Hát kérem, ennek az asszonynak az a szenvedélye, hogy örökké takarít. A földre hullott szivarhamut szemétdomboknak minősíti és ezért a férjét leborítja, a szőnyegét pedig kiborítja. És a férj bármikor ment haza, a felesége takarított. Délben hazament a hivatalból, az asszony még nem fejezte be a reggeli takarítást. Este hazament, akkor a delután becsúszott por miatt folyt a töröltetés. És mikor aztán az asszony még egy éjjeli takarítást is rendezett, a férj elkeveredve felkiáltott: ez az asszony engem nem ápol és eltakarít! — szdít és eltakarított a korcsmába. Ott takarosan hozzállított az iváshoz, nem takarékoskodott a pénzzel, a bor lett neki a takarítás, a szdta mindig a korcsmában ül, míg csak takarodót nem fojnak neki...

Az idegen kissé rosszul lett ettől a magyarázattól, aztán magához tért így szdlt:

— A...! Hallja uram? Harangoznak. Vajjon miért!

— Mint már többször, megint téved, kedves nyájas. Tiszegny óra. Azt ótük a toronyórák.

— De kérem... hiszen egész világosan hallom a harangozót.

— Mondom, hogy az órák ótnek. De nem csodálom, hogy harangozónak hallja, olyan össze-vissza ótnek. Nekünk ugyanis van három toronyóránk és mindegyik ót. Helyes. A toronyórának az a hivatala, hogy ósón. De most gondoljunk el, hogy valaki az órántétekből meg akarja állapítani, hogy hány az óra. Több eset lehetséges. Először: tegyük fel a legkedvezőbb esetet, hogy mindahárom toronyóra együtt kezd és végzi az ótést. Erre ugyan még nem volt példa, de tegyük fel, hiszen mindent fel lehet tenni, csak a tavalyi női kalapot nem. Ez esetben tehát egész könnyen meg lehetne mondani, hányat ótött az óra. Másodszor: az egyik óra akkor kezd, mikor a másik végzi. Ez ugyan ritkán, de mégis előfordul s ilyenkor némi számtani tudással fellegyszerkezve meg lehet állapítani az időt. Például tiszegny órákor minden óra ót ugyebár négy vasatgot (jelzi a negyediket) és tiszegny vékonyat. az tizenöt, háromszor tizenöt az negyvenöt, ón tehát hall negyvenöt ótést. Na. Ebből levon háromszor négy vasatgot, az tizenkettő marad a negyvenötötől harminchárom vékony, azt elosztja hárommal, kijön tiszegny és így ón minden különös nehézség nélkül megtudja, hány óra. Harmadszor: a leggyakoribb és legkomplikáltabb eset, mint ez a mostani is, hogy az egyik óra elkezd ótni, de nem végzi el a dolgát és a másik torony már beletíti az órást. Ez az, amit harangozónak lehet vélni. Ilyenkor már nagyon nehéz megállapítani, hogy hány óra. Városunk egyik jeles matematikusa a következő módszert ajánlja: Összeszámolok anny ótést, amennyi mégis

lehetséges. Ezt megszorom hárommal és aztán négyzetgyököt vonok belőle. Az így kapott eredményből kivonom a negyedévi kamatot tizenkét perc-tel számítva, ehhez járul egy perc — elszámolási díj, egy perc — lezárolási díj, most ebbes hozzáadok két ótést, amit a feleségemtől kapok, mert reggel mentem haza, az így kapott ószoget megszorom assal az idővel, amennyit alatt egy tojás keményre fő, s a szorításból levonom a számát, amelyben lakom és végeredményben kijön — az ember a túrelméből és kivesszi zsebéből az óráját, amelyről, ha jól jár, pontosan megmondhatja, hány az óra.

— Közönöm — szdlt nyugve a nyájas idegen. Közönöm. Mára elég volt. *Pikk.*

A tagosítás.

— Az intenzívebb gazdálkodás érdekében. —

Székelyudvarhely, május 22.

Udvarhelyvármegye Gazdasági Egyesületének választmányja a mult héten tartott ülésében tárgyalta és örömmel vette tudomásul, a földmivelésügyi miniszter azon rendeletét, melyben értesíti az egyesületet, hogy az intenzívebb gazdálkodáshoz feltétlenül megkívánható tagosítási törökvések előmozdítása céljából, ha valamely község határára az egyesület a tagosítást szdkségeinek véleményezi, eltekint a kérelmezők által leteendő kaucziótól.

A birtokviszonyok rendezettségéről — kétségtelenül — az államnak kell gondoskodni. Helyes földbirtokpolitikát csak rendezett földterületen lehet folytatni. Törvénygyűjtőmunkánkban csodálatosképpen kevés, gyarló, vagy semmi intézkedést nem találunk, mely a birtokviszonyok egyeages rendezésére vonatkoznék.

Birtokrendezési alaptörvényeink a hetvenes években készültek. Ezekben azonban nincs olyan intézkedés, hogy a tulajdonosok illetményei gazdasági czélezerőség és hasznosság szempontjából is mérlegelve adassanak ki. A nemzet zóme tehát, a magyar gazda, tagosítási régi törvényeink alapján nem juthatott a földben rejlő értékeknek ahhoz a gyarapodásához, a becsületesen megmunkált földnek ahhoz a jövedelméhez, melyet a legelőcsoább módon, nagy beruházások nélkül is biztosít az okos gazdálkodás elvei szerint való birtokrendezés, vagyis a jó tagosítás.

A költségesen lefolytatott tagosításból alig látott más eredményt a kisbirtokos-osztály, mint hogy először a legelteséről istállózatára szorult az állattenyésztés s rendszerint olyan községekben történt az, ahol annak minden gazdasági feltétele biányozott. Másodsor az erdélyi és más hegyes területekre a siksági gazdálkodási módszereket kényszerítette rá a tagosítás. Ma is több helyt lehet látni, hogy olyan talajon, amely feltétlenül legelő- vagy erdőtalaj, kénytelen a birtokos szemes gazdálkodást üzni, ami gazdaságos semmiképpen sem lehet.

A magyarországi részeken — amint említettük — a rendezetlen joggyakorlat, a szokások szerinti tagosítási eljárás volt az elégedetlenség főoka.

A legsürgősebben kellett már gondoskodnia az államnak a tagosítás egyeages szervezéséről, mely az új tagosítási törvényekben (1909. VII. és XXXIX. t-cz.) meg is történt. E törvényeknek legnagyobb fontossága abban van, hogy benntük a gazdaságossági elv minden vonatkozásban érvényesül. Egy jó tagosítási törvénynek ez engedetlen feltétele. Hiszen megyénknt, sőt községenknt más és más gazdasági viszonyok kívánának külön-külön elbirálást és mérlegelést. A gazdaságossági elv alapján a helyi gazdasági viszonyok, éghajlatot, területmegosztást, talajviszonyokat, a népeaség gazdasági érettségét mind-mind gondosan figyelembe kell venni. Erre az új törvények módót nyújtanak.

Háromféle kérdés kapcsolódik az eljárásban: jogi, gazdasági és műszaki. Gazdasági kérdésekben a földmivelésügyi miniszter dönt az állandó gazdasági szakbizottság javaslatára. A szakbizottság először a tagosítandó községekbe helyszíni tárgyaló bizottságot küld ki s annak jelentése alapján javasol. A földmivelésügyi miniszter állapítja meg most a tagosító érdekeltséget, vagyis azoknak a birtokosoknak ószzességét, akik ellen kell intézni a közigazgatási eljárás befejezése után a tagosítás elrendelésének kérvényét. Ó határozza meg, hogy kik gyakorolhatnak jogokat a tagosítási eljárásban s kik viselik a tagosítási költségeket. A tagosító érdekeltség megállapítása azért is fontos, mert ezzel határozható meg, hogy melyik községnek a tagosítandó területe, vagyis mely területek azok, melyek a község határából a tagosítási eljárásba bevonhatók.

A tagosítandó terület megállapítása után a földmivelésügyi miniszter határoz a tagosítás hasznossága és czélúsége fölött.

Ettől a határozattól függ az eljárás további sorsa. Mert ha a földmivelésügyi miniszter a tagosítást hasznosnak és czélúszerűen keresztülvihetőnek mondja ki, akkor az új rendelkezések a tagosítás megengedését könnyebb feltételekhez kötik. Akkor ugyanis a bíróság elrendeli a tagosítást, ha az érdekel birtokoságnak egynegyed része kéri azt. Kedvezőtlen földmivelésügyi miniszteri határozat után azonban a bíróság csak akkor rendeli el a tagosítást, ha az azt kérők ingatlana a tagosítandó terület felét teszi ki.

Az új törvények szerint a földmivelésügyi miniszter azt is megállapítja a tagosítással kapcsolatban, hogy a községben lévő közlegelő ki-elégíti e község állattenyésztési érdekeit és hogy nem kell e közlegelőt nagyobbítani, vagy ha egyáltalán nincs közlegelő, nem kell-e új közlegelőt kihasítani. A miniszter elrendelheti, hogy erre a tagosítandó területekből — mindenki illetményéből aránylagosan levonva — legfeljebb 5% fordítsassék.

Amint ezekből látható, az állam minden-utón-módon igyekszik a birtokososztálynak az eljárásban segítségére lenni. Hogy többet ne mondjunk, mindjárt és főként az által, hogy a tagosítási ószes költségeket előlegezi. És pedig oly módon, hogy azt kamatmentesen csak nyolcz év alatt kell az érdekeltségnek közadók módjára visszafizetni.

A tagosítási törvény igazán hivatva van Magyarország birtokpolitikájának új modern alapon való felépítésére s ezen czél érdekében már eddig is — pedig csak három éve van érvényben — olyan eredményeket mutat fel, hogy szdkségeget és hasznosságát senki sem vonhatja kétségké.

Sz.

Szerkesztői üzenetek.

L. J. Ha beküldi a vonatkozó nyomtatott értesítést, igen,

K. M. O. Mindenki ugy viczzel, ahogy tud és azt tartja sikerült viczznek, mi izlésének meglelel. Arról tehát, hogy mi az óletes, a sikerült tréf, nem igen lehet vitakozni. Így például azt a kiollózott dolgot, melyet ide ón megbotránkozó szavak kíséretében beküldött, mi is rendkívül erőltetett naivságnak tartjuk, noha elkövetője bizonyára szentül meg győződve ennek az ellenkezőjéről.

M. L. Sz. Igen; Kapi szerint. Ha élete nem is veszbűnös irányzatot, valami lelki óresség mutatkozik abban, s az erkölcsi meddség természetlen sziklabércezi ótűnek a felzines homokrétégen. Ilyenkor á szenvedés visszavezet Istenhez, s a tartalmatlan vesztéglés után ez hozza el az erkölcsi fejlődés egy új emelkedését.

K. s. Nem kérem, az nem disznó de, macska körökben történt és erdetileg ugy volt, hogy az óreg macskává intette gyermekeit, hogy ne menjenek arra felé, mert, mondta: „bementek mint macskák és mint nyulat nem eresztetek ki.” Aztán végtére, most nincs is nyul-eszón. Az aullag felől tehát nyugodt lehet.

Szobapadlók befestésére

nélkülözhetetlen a BERKES-féle :: :: ::

EMKE TAMÁS BALÁZS kereskedésében

hol bármily festék a legjobb minőségben, ugyszintén fűszer, aradi liszt, czukor, kávé, saját termésű bor stb. jutányosan beszerezhetők.

Nem lesz többé nedves lakás! :: Nem lesz többé nedves pincze!

Neml a „BIBER“ abszolút vízhatlan szigetelő, lehetővé teszi mindennemű nedves és vízállásos helyiségek tökéletes szárazzá tételét. „BIBER“-rel bármely kömlves végezhet szakszerű szigetelést. megoldja a beton és vasbeton vízhatlanítási kérdését is.

Prospektust, használati utasítást s minden egyéb felvilágosítást kérésre ad a „BIBER-MÜVEK“ egyedárusítója: Papp-Zakor Endre vaskereskedés Székelyudvarhely.

Olesó és alkalmi árak tavaszi újdonságokban Hirsch Rudolf divatüzletében

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 25. szám.

Elegánsan **férfi öltönyök** bel és külföldi szabott selyem és sersel bérelve: K. 16, 20, 26, 30, 35, 40, 45, 50, 52, 64.

Újdonság felülőkben dubl és angolszövetek K. 16, 20, 26, 32, 35, 40, 44, 50, 54, 60.

Finom és tartós fin iskolaöltönyök 6 éves-től 16 évesig.

K. 5, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 24, 26, 30.

A nagyerdemű közönség szíves pártfogását és támogatását kéri kiváló tisztelettel

Női nyári kabát újdonság

Kor. 14, 18, 20, 24, 29, 32, 38, 40, 44, 48, 55 és feljebb.

Pongyolák creton, delén, posztó, etaminból 5, 9, 11, 16, 20, 24, 26, 28, 31, 35, 40, 45

Nagyválaszték tartós férfi és női felsérnemek, cipők és mindennemű divatcikkekben.

HIRSCH RUDOLF.

Kőbányai sör!!

A legjobb hírnevű **DRÉNER-féle** „Korona” és „Dupla márciusi sör”
Első Magyar Részvény Sörfőzde
„Udvari” és „Gollát Maláta sör”

kizárólagos főraktár Udvarhely megyében

Rösler és Gábor cégnél

Székelyudvarhelyt és Székelykeresztur.

Vidéki és helybeli megrendelések hordók és naponta frissen töltött palaczkokban pontosan lesznek eszközölve.

Eternit pala a jelenkor legökéletesebb tetőfedőanyaga.

Eternit pala mőkő rendkívül szilárd, ruganyos, csekély súly, fagymentes, tűzbiztos és vihartálló.

Eternit pala évek óta használatban van mint tetőfedőanyag mindennél, még a legkedvezőtlenebb éghajlati viszonyok között is fényesen bevált ott is, hol más tetőfedőanyaggal semmi kép sem lehetett boldogulni.

Eternit pala könnyűségénél fogva kiválóan alkalmas szalma, bádóg, kátránylemez tetők átfedésére, mert nem igényel erősebb tetőszerkezetet.

Eternit pala fedések javításmentesek.

Eternit pala jelentékeny szigetelésénél fogva nyáron hűvösebb más fedésnél ezért gazdasági épületek fedésére is rendkívül alkalmas.

Eternit fedéseket elvállal:

Jakobovits Arthur fiókja

Iroda: **RIEMER K. GUSZTÁV** úrnál

Székelyudvarhely Árpád-utca 17. szám.

és szívesen szolgál tetőalkalmazások beküldése ellenében díjmentesen költségvetésével.

Szolid és pontos kiszolgálás.

GYŰJTŐRŐ, MARADANDÓ ÉRTÉKŰ ARANY ÉS EZÜST AJÁNDÉKTÁRGYAK beszerezhetők

ISZÁKOVITS BERNÁT MŰORAS ÉS ÉKSZERESZNÉL

Székelyudvarhelyt, Deák-tér 12. sz. (Pénzügyi palota mellett)

hol a legjobb és legkezebb kivitelben kaphatók eredeti **OMEGA, SCHAFFHAUSEN** és **CHRONOMETRE** inga és zsebórák, arany és ezüst ékszerek, gyűrűk, nyakláncok, lánczok, briliánna gyűrűk és fűgők. Ezüst és alpaca díszítárgyak. Ezüst arbeszközök, domborművek, jardnierek, állványok, kompatos tálak, kávé és teadékszettek.

Szemüvegek és mindenféle optikai szerek. Mindenféle javításokat elvállalok és azonnal pontosan eszközök.

Kockázat kizárva. Szabad megtekintés vételkényszer nélkül.

Eladó háztelkek.

A Fürdő-utcában, a Tábor-utcában, Solymosi- és Bálint-utcák olytatásában háztelkek

részfizetésre öleint 3-8 koronáig eladók. Felvilágosítást ad: **Simó Mátyás** Székelyudvarhely, Bethlen-u.

Sz.: 1081-913. kj.

Árverési

hirdetmény.

Recsenyéd község korcsmalháza 1913. évi június hó 1-étől kezdődőleg 3 évre 1913. évi június hó 15-én d. u. 3 órakor Recsenyéd község-házánál nyilvános árverésen haszonbérbe adatik.

Kikiáltási ár évi 200 korona, a baaupéruz ennek 10%-a.

Recseayéd, 1913. évi május 18-án.

Bence Gábor, Máté Elek közigazgató. bíró.

KOLLARIT-BÖRLEMEZ

KAUCSUK-KOMPOZITÓVAL BEVONT SZAGTALAN FEDÉLMEZ

UTÁNZATTÓL ÓVAKODJUNK!

KOLLARIT-BÖRLEMEZ

kaucsuk-kompozitóval bevont ruganyos, viharbiztos és időálló szagtalan fedéllemeze. A jelenkor legjobb tetőfedéllemeze

Végtelenül tartós.

Régi zsindelytetők átfedésére kiválóan alkalmas. -- Sem mázolni, sem mézslével bekenni nem kell.

Kapható Székelyudvarhelyen: **GYERTYÁNFY J. FIAI UTÓDA** vaskereskedésében.

Csak 50 kor.

1 garnitur elegáns ebédlőkészlet az alábbi összeállításban:

- 36 darab lapos tányér
- 12 " mély tányér
- 2 " csemegés tányér
- 2 " leves csésze
- 2 " mártás csésze
- 2 " mártás csésze alj
- 2 " pecsenyés tál
- 2 " kompótos tál
- 2 " zöldséges tál
- 2 " tésztás tál
- 2 " sótartó

Finomabb ebédlőkészletek, teás, kávé, feketés készletek és üvegáruk nagyválasztékban legolcsóbb árban kaphatók

Márk Testvérek

kereskedésében Deák-tér 14. szám.)

Első varrógépraktár!

Dus választék a legkiválóbb készítményű

varrógépek, dísztárgyak, vadászfegyverek

elsőgyártmányú szakmába vágó jól berendezett vaskereskedésünkben jutányos árak mellett beszerezhetők.

RÖSLER és GÁBOR vaskereskedése

Székelyudvarhelyt. Fióküzlet: Székelykeresztur.

Szőlőbirtokosok

különös figyelmébe!
Ha Forhinnal permetez,
Rézkénporral poroz és
Bagollal öll a szőlőmolyt:

- I - SZÖR Kevesebb a gond.
- II - SZÖR Kevesebb a munka.
- III - SZÖR Kevesebb a munkabérl.

mert FORHIN a sokszorta megjavított borsdi keverék és számtalan közönség- és ellenszertől tanúsága szerint mindenütt a legnagyobb megelégedéssel használják.

Forhin

Gyümölcskertészek használják a saját érdekükben CALIFORNIAI LÉT a gyümölcsrovarok elleni védekezésére, ROVARFOGÓ ÖVET az összes kártékony rovarok elfogására, LARINÁT a rovarok ellen nyári védekezésére, LAURIL KARBOLINEUMOT a rovarok elleni téli védekezésére, LAKRIL OLVIASZT az oltványok nemesítésére, ICHNEUMINT a zsege virágok permetezésére, NICOTIN QUASSIAKIVONATOT falkolák permetezésére, TOPOMORT mezei egerek pusztítására, PAMPILT rovarok és darazsak elfogására. Tesék minden ezekről kimerítő leírást és használati utasítást kérni, melyet ingyen és barmenny küld az érdeklődőknek a

Forhin szőlőpermetező anyaggyár
Budapest, VI., Vaci-ut 93. v.
Székely Gazdák Szövetkezte, Marosvásárhely.

Valamint vezérképveleto Erdély részére

Az újság hirdetése növeli az üzlet forgalmát.

1878 óta! Mindenütt bevált híres, közkedvelt minden létező háziészert felülmul. A VALÓDI CENTIFOLIA-KENŐCS ereje és hatása:

(ezelőtt ugynevezett osodakenőcs)
Megelőző és megsejtesítő vérméregűt, Uperodizáló hatással rendelkező. Használati utasítás: Nőknél, tejszűrésnél és egyéb megkeményedések ellen. Orvászert a bármilyen elavult háztartásban, sebes és felhört lábaknál, széknel, dagadt lábaknál, csontszél, lehard, szék, lőt, végtől, széknel, idegen testek eltávolítására mint: Öveg, szék, gy. szék, tőke stb. mindenféle dugványon, fekélyen, kinyúlásnál, karbamutónál, kőgyökösökönél, Ápp. így réskel, törési fűrészel, vagy rethidél, megsejtesítő felületi lábaknál, bármely égésnél, elfagyott testrészeknél, hosszú betegségekkel előforduló fülfehérvényel nyakdagasztásnál, vérkölésnél, fülgyulladásnál, valamint kipállás ellen, gyermeknél stb. kiváló és biztonságos.
Két dobozról kisebb rendelés csak lez szállítva. Hűtőköze utánvétel vagy a páros elvétel baktériumok ellenében. Két tégely ára K 300. Nagyobb rendelésnél jelentékeny árcsökkentés. Budapeston kapható: TÖRÖK József gyógyszerárúháza a legújabb gyógyszerárúháza. Nagyban kapható: Thalmeier és Seitz, Kőbmező utca 61. és Radanovits Testvérek drogeriákban Budapestben. Valamint az ország minden gyógyszerárúháza. — Ahol nincs lezokat ott rendeljünk.

Allein echter Balsam aus der Schenkengasse in Pragrad bei Rohitsch-Sauerbrunn

Mindenütt ismert egyedi valódi balsam 12-2 vagy 6-1 tégely 1 csaldó uti díj K 0.50.

THIBERRY A. Óranyal-gyógyszertárából Pregrada, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

712—1913. végrh szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. kereskedelmi és váltó törvényszék 1912. évi 133304. számú végzése következtében Dr. Mayer Ferencz Nándor ügyvéd által képviselt Fenyves Pál és Sándorfy Béla javára 566 K. 56 f. s jár. erejéig 1912. évi október 22-én fogantatosított kielégítési végrehajtás utján le foglalt és 3120 K-ra becsült követkző ingóságok, u. m.: Székér, gőzkazán, cséplőgépek, bezinmotor, kőfűrés és faszerek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a sz udvarhelyi kir. járásbíróság 1912-ik évi V. 654/2. számú végzése folytán 515 kor. 41 f. tőkekövetelés a jár. erejéig Oroszhegyen malom és fűrésztelenen s ugy Székelyudvarhelyen szombathelyi részén, a helyszínen leendő megtartására 1913. évi május hó 29-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelyudvarhely, 1913. május 13.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

Egy jó forgalmu

borbély és fodrász üzlet

szabad kézből cladó. — Értekezni lehet: KOVÁCS DOMOKOSNAL.

Köhögés, reketség és hurut
ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefű czukorkánál.

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van Az eredetinek minden darabján rajta van a **RÉTHY** név. 1 dohoz 60 fil. Nagy dohoz 1 K. Mindenütt kapható. Csak Réthy-félet fogadjanak el.

Feltűnő olcsó árak!

- 6 szem. élkező készlet 15 K-tól feljebb
- 12 szem. élkező készlet 30 „ „
- 6 szem. teás készlet 7 „ „
- 6 szem. kávés készlet 7 „ „
- Mosdókészletek . . . 10 „ „
- Függő lámpák . . . 5 „ „
- 6 szem. vízes készlet 3 „ „

Valamint itt föl nem sorolható mindenféle üveg, porcellán, lámpa, képek, tükörök, házi és vendéglői berendezések, sport- és nautázócsikkek, chinézest-árnk és gyerek-játékok olcsó árhan kaphatók:

DRAGOMÁN-czégnél

Székelyudvarhelyen.

Villamos izzótestek:

Fémszálas 2 kor. Szénszálas 70 fillér.

Zongora, ének és zeneelmélet tanítását, azonkívül mindenemű kézimunkát, u. m. himzést és monogramozást jutányosan elvállal vidékre is özv MIHALOVITS BÉLANÉ Petőfi-u. 31.

Kallotta-e már?

Egész világ beszél róla, hogy az eredeti

Pfaff varrógépek

utólérhetetlen minőségű könnyű, zajtalan varrása és harisnya-foltozásra egyformán alkalmasak. Egyedárusítáa és főrakár.

Egyben felhívom a n. é. közönség b. figyelmét jól berendezett vas-, szerszám- és konyhafelszerelési üzletemre, melyekből nagy raktárt tartok és a legolcsóbb napi árban számítom. — Szives pártfogást kér mély tisztelettel

ENGLER JÓZSEF

A Kremenekzy

Metallum

fémszálas izzólámpa nem törékeny és sokáig ég.

Kapható:

Márk Testvérek fűszer és csemegeüzletében Székelyudvarhelyen.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENT-GYÁR BRASSÓ

(Kugler és Társai.)

Itt helyben kapható: Rösler és Gábor czégnél.